

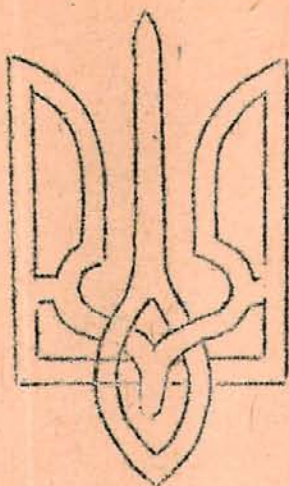
Сузуші

1946

ВИДАЄ ЗАКОРДОННЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО У.Г.В.Р.

ЗА САМОСТІЙНУ СОБОРНУ УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВУ !

ВОЛЯ НАРОДАМ !

ВОЛЯ НАМІНІ !

До зброї!

1 9 4 6

XX

НА ЧУЖИНІ !

КВІТЕНЬ-ТРАВЕНЬ ч.1 -

XX

Видання ПРЕСОВОГО БЮРО ЗАКОРДОННОГО ПРЕДСТАВНИЦТВА УГВР .

З М І С Т :

1.	-	: Від Редакції	3 ст.
2.	-	: Звернення до всіх українських вояків поза межами батьківщини	5 "
3.	І.М.Коваленко	: В непереривному марші	7 "
4.	-	: Присяга воюка УПА	11 "
5.	-	: "Ми у віці сміємося смерті..." /Повстанська пісня/	12 "
6.	О. Білевич	: Українська Повстанська Армія	13 "
7.	І. Скорий	: Українське воєцтво на ідейних позиціях боротьби за Українську Державу	17 "
		х х х	
8.	І. Юст	: Воєцькі чесноти	22 "
9.	І. Степанів	: Історія розвитку панцирної зброї	23 "
		х х х	
10.	Ю. Земляк	: Мати - Українка	26 "
11.	Сірий Вовк	: Солодке вино і сінка	28 "
		х х х	
12.	Тарас Чупринка	: Звернення Головного Командира УПА	31 "
13.	-	: В боротьбі з загарбниками України	33 "
14.	-	: Пропагандивний рейд УПА	34 "
15.	-	: "Український Черець" - фотографія на відбитка заголовної сторінки	38 "
		х х х	
16.	-	: У спільному прозабощевницькому фронті	39 "

Минає рік від часу, коли найбільша з воєн - друга світова війна - закінчилася. І - хоч це звучить як парадокс - мир не настав. На головних театрах війни меч відпочиває, не гудуть тисячі літаків над руїнами міст, гудки алармових сирен завісили, а може тільки часово перестали прорізувати повітря, бойові фронти, здається, відходять у далечинь забуття, щоб стати тільки - спомином, зафіксованим у підручниках історії. Замість воєнних звідомлень, радіоприймач вискандовує милозвучні та многонадійні образи про загальний мир та тріумф добра над злом. Ормузд - поборов Арімана і ввесь світ, здається, готується збирати - плід кривавого жнива - оwoчі світового миру, любови і свободи - свободи, за яку стільки жертв положило людство в цій найкривавішій із усіх воєн.

Та чи справді світ і всі його всвободольовні народи мають право вкласти в піхви меч, чи пак перекувати його знову на мирний плуг? Це питання для нас - українців - так акне, що ми - сміло відповідаємо: ні! Ні - ця війна не принесла нам так довго очікуваної та численними кривавими жертвами виборюваної - свободи - цього найбільшого скарбу народу і людини. Кінець війни приніс цілому українському народові повторне поневолення - большевицькою Москвою.

У числіді війни, українські воєки, які під своїми, чи під чужими, нерас навіть ворожими прапорами боролися за спільну всім-українцям ідею української державности, опинились тепер по двох боках цієї, як її назвав один із знавців найбільшого - нашого ворога, В. Черчилль, - "залізної заслони, що сягає від Штетину по Трієст".

По одному її боці одинокі активні під цю пору борці за - Українську Самостійну Соборну Державу - воєни **УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ**, та ці українці, що покищо в рядах Червоної Армії ^{другому} - ці, котрі поза межами батьківщини готові на найбільші - жертви за свободу народів і людини, за свою незалежну державу.

Українська Повстанська Армія своїм героїським змагом проти найбільших двох європейських, чи пак, світових потуг пока - зала свою силу і право звати себе виразником української ви - звольної боротьби.

Командири і бійці Ч.А. так само, як бл. пам'яті командир УПА б. майор Ч.А. Карпенко Дмитро - Яструб, відзначений по смерті найвищим орденом хоробрости, Золотим Хрестом Бойової Заслуги, - знайшли теж дорогу до рядів борців за волю Рідного Краю. Інші ждуть це моменту. Це ті, що - зворушливі в своїй наївності - пишуть на муніційних скринях, що їх складають у придорожний рів - "Бандюра" - певні, що та пересилка попаде в відповідні - руки .

Другі, це в першу чергу учасники наших Визвольних Змагань, це ті старшини та воєки УНР та УГА, що їм не довелось бути нашими старшими товаришами зброї в цьому другому нашому великому зриві, хоч і як вони на нього продовж чверть століття ждали , мріючи переказати нам ввесь свій досвід, все своє військове знання, щоб активно довершити те, чого не могли осягнути в тамтих незабутніх роках.

Це теж ті воюки - українці, що їх тверда доля змусила вчитись воєнного ремесла в чужинців і за науку платити життям. Це ті воюки-українці, що їх рука большевицького ката кинула в заслання, звідкілля через моря і суші, через африканські піски та руїни Монте Кассіно, зберігаючи в душі далекий запах волинських піль та карпатських лісів, у несвоєму уніформі здобували славу чужому імені. Це ті борці за свободу людини, що у партизанських відділах Данії, Югославії, французьких "Макі" доказували, що українець - людина вільна. Це і ті українці воюки - Канадійської Королівської Армії, що кровю своєю по-святили пляжу далекого Дісп, що на своєму прапорі, на багряненому канадійському листі клену, побіч тризуба вмістили клич: "Борітеся - - поборете".

Це врешті і ті українці-воюки Американської Армії, що обов'язок супроти своєї нової батьківщини вміли погодити з любов'ю до Краю Предків.

Всіх нас лучила в боротьбі одна Ідея, часом гордо і явно вписана на наших прапорах, часом промовчана, а то й прихована в найглибшому закутку душі - Ідея Самостійної Соборної Української Держави.

Ідея ця лучила нас усіх, і нитка цієї сполуки не сміє перерватися. Допомогти нам у цьому має наш волицький часопис, де ми всі могли б сказати собі все, що нам, воюкам, важне - наш часопис "До Зброї".

Нас не розлучать "залізні занавіси". Прийде час, коли ми і їх розірвемо. Нашим дороговказом є Вава боротьба в Краю - Українські Повстанці. До неї ми включимось, коли Ви цього зажадаєте. Ми не зневірились, хоч зброю вирвано нам з рук. Ми жадібно вслухуємось у відгуки Вашого героїського змагу. Чи чуєте нас? - "Гей хто в лузі озовись!" Дух українського лицарства невмирущий, він живе в УПА. Він живе теж і у всіх інших українських воюках.

Зберігаймо бойову готовість, плекаймо військовоє знання, передаймо нам військовоий досвід, вчимо наших молодших братів, щоб, коли прийде час, вони переняли зброю з наших рук і не зложили її ніколи перед юрогом. Готуймось до останнього змагу за У К Р А І Н С Ь К У Д Е Р Ж А В У.

Нам не сніяться далекі береги Нового Світу. Нас не манять ні хмародеери Нью-Йорку, ні пахучі ліси Канади. Не для нас шумить бразилійський праліс. Нам звивається засніжений верх Говерлі. Нам причуваються дужі акорди Козацького Моря. Цей весняний час, час народження нового життя в природі, час перемоги сонця над тьмою, в дні Христового Воскресення, звертаємось до Вас Друзі - Воюки :

Дорогі Командири і Війці героїчної Української Повстанської Армії!

Дорогі Старшини й Козаки Армії Української Народної Республіки та Української Галицької Армії!

Дорогі Сестри Українського Червоного Хреста!

Дорогі Українці - Війці й Командири Червоної Армії!

Дорогі Старшини та Стрільці Галицької Дивізії!

Дорогі Українці - Воюки II-го Корпусу!

Брати Українці - Воюки Канадійської й Американської Армії!

Друзі, що на землі, в небесах і на морі боролись за найвищий Ідеал -

- вітаємо Вас радісною листкою
ХРИСТОС ВОСКРЕС - ВОСКРЕСНЕ УКРАЇНА !

ДО ВСІХ УКРАЇНСЬКИХ ВОЯКІВ
ЩО ПЕРЕБУВАЮТЬ ПОЗА МЕЖАМИ БАТЬКІВЩИНИ -

З В Е Р Н Е Н Н Я

ПРЕЗИДІІ УКРАЇНСЬКОЇ ГОЛОВНОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ РАДИ /УТВР/
ГЕНЕРАЛЬНОГО СЕКРЕТАРІАТУ ВІЙСЬКОВИХ СПРАВ УТВР
І ГОЛОВНОЇ КОМАНДИ УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ /УПА/

У к р а ї н с ь к і В о я к и !

З рідної України, з наших зруйнованих сел і міст, з наших могилами вкритих і стрільнями розораних піль та ворогами степ-танних степів, з наших таємних лісів, ми, найвищі Керівні Органи Українського Народу на час його визвольної боротьби за власну суверенну Державу, передаємо Вам наш бойовий привіт!

Минає рік, як Ви - одні в рядах чужих армій, другі як учасники попередніх визвольних змагань - залишили рідні землі, з яких уступав кривавий німецький окупант, і на які знову грінув відвічний лютий ворог Української Землі - большевицько-московський загарбник. Не хочемо тут вводити в те, чому частина боездатних синів українського народу була змушена воювати в чужих, ворожих Україні арміях, під чужими прапорами і за чужі імперіалістичні інтереси. Не питаємо сьогодні - хто винен, що українські боездатні сили розпорошились по всій Європі, а не стали всі до одного лавою під наші рідні національно-визвольні прапори на Українській Землі. Хочемо ствердити тільки одне:

Не зважаючи на важке і - здавалось би - безвихідне положення Українського Народу в часі московсько-німецького змагу за володіння над Україною, Український Народ не дав себе поневолити і проявив непохитну волю жити самостійним державним життям на своїй землі. На сторожі цієї волі він поставив зброю і кадри своїх синів - УКРАЇНСЬКУ ПОВСТАНСЬКУ АРМІЮ /УПА/.

В роках грізного лихоліття Українська Повстанська Армія - підняла прапор визвольної боротьби за Українську Державу і не дозволила його потоптати ворогам Українського Народу. Вона була і є виразником і живучим доказом повної незалежності від будь-яких зовнішніх чинників, української визвольної політики та її революційних керівників, що служать єдино справі Українського Народу. Вона зберегла чистоту ідеї і правильну політичну лінію визвольної української боротьби і врятувала вояцьку честь свого народу. Своєю зброєю і кров'ю своїх стрільців вона вписала нові сторінки до історії українського війська.

Впродовж трьох років боротьби не зламали її неситі германські наїзники, не впала теж вона на коліна перед енкаведівськими червоними ордами!

Гітлерівська Німеччина, один із ворогів України, вивінувана всіми модерними військово-технічними засобами, розторожена впала та зложила зброю. - Українська Повстанська Армія, заправлена в боях з гітлерівськими наїзниками, в свою чергу, вже більш року бореться успішно з большевицькою Москвою і являється сьогодні єдиним оборонцем української самостійницької ідеї, оборонцем громадян України перед кривавим большевицьким терором і насиллям, месником народніх кривд.

Кров'ю найкращих синів спливає Українська Земля, та ніщо не захитало нашої віри в остаточну перемогу і жодна большевицько-московська сила не сокрушить зброї українського повстанця!

Бо крім зброї його серце горить ще промінням віри в невміру щистість і непобідимість Ідеї боротьби за Українську Самостійну Соборну Державу. І це найміцніша зброя повстанця!

Українські Воляки на чужині!

Нам відоме Ваше трудне положення, нам відомо, що Ви опустили зброю з рук, якої не довелось Вам вжити в рішальний момент боротьби за Українську Державу. Та не зважаючи на те, ми радіємо, що Ви збереглись у вірі сучасної боротьби, бо віримо, що одної зброї Ви не дали собі вирвати і ніколи в жодних умовах її перед ворогом не зложите. Ця зброя - це віра в ту саму Ідею, за яку сьогодні боряться українські повстанці, це кожночасна бойова готовність - ту віру обернути в чин і машерувати туди, де сурмять бойові сурми, де торокотять кулемети, де гудуть гармати, де ведеться кривавий змаг за бути чи не бути Українському Народові в Українській Державі!

Українські Воляки на чужині!

Хоч розділили нас кордони, - ми хочемо творити з Вами одну бойову дружину. Ми хочемо, щоб усі Ви все своє знання, свої сили, свій труд і - як цього зажадає від Вас рідна Україна - і своє життя були готові пожертвувати для волі і величі її!

Коли хто з Вас готовий боротись у важких умовах повстанського життя, тоді вертайтеся на рідну Українську Землю! Вона Вас привітає, як своїх синів і нових борців за її волю! Вертайтеся Вам відомими шляхами! Бережіться большевицьких комісій і транспортів, бо всі ті, що при їх допомозі вертались, ще до тепер своєї батьківщини не побачили. Для них приготував кремлівський тиран вітчизняний подарунок - нову цитирічку, далеко від рідної України, в невідільничих сибірських заводах.

Всі Ви, що залишаєтесь на чужині, пам'ятайте, що весь Український Народ веде затяжну боротьбу за єдину священу ідею - Українську Державу! Довкруги цієї ідеї і під керівництвом найвищих революційних Органів лавами стали всі, що не служать чужим імперіалізмам, Хай для Вас Українські Воляки, ця пригадка буде дороговказом, ясно горючим смолоскипом серед темряви емігрантського життя.

Всі Ваші сили, Ваше знання, Ваш труд віддати на службу Краєві і його боротьбі - це для Вас наказ! Наказ, який передає Вам Український Народ, що бореться, кривавиться і перемагає!

Віримо, що Ви, Українські Воляки на чужині не станете остронь цієї боротьби, але внесете до неї свій досвід і свій труд!

Ми свідомі того, що перед нами важкий шлях боротьби, яка вимагає героїзму і кривавих жертв, та ми не сумніваємося, що Ви, Українські Воляки, перші на чужині станете на той шлях жертвенної боротьби і праці, щоб соромом не зкрити імені українського воюка і землі своєї.

Героїчна боротьба наших предків і українських повстанців та пам'ять про їхню лицарську смерть за Українську Державу - це для Вас наказ!

З'єднані одною вірою, під єдиним керівним революційним провідом, здобудемо волю Українському Народові, відбудуємо Українську Самостійну Соборну Державу і здійснимо заповітний образ княжих часів машеруючи, як давні князі дружинники, щоб "шоломами своїми зачерпнути води з далекого Дону".

Постій, в липні 1945.р.

Слава Україні!

ПРЕЗИДІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ГОЛОВНОЇ ВІЗВОЛЬНОЇ РАДИ /УТВР/
ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАРІАТ ВІЙСЬКОВИХ СПРАВ УТВР
ГОЛОВНА КОМАНДА УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ /УПА/

І.М.Коваленко.

В ПЕРШОМУ МАРШІ.

/ Хмуть думок до наших сучасних завдань./

На шляху збройної боротьби за відбудову української держави, ми, українські воїни, залишаємо за собою новий пройдений етап, який не віддаляє, а навпаки, наближує нас до осягнення нашої національної мети. Може, на перший погляд, таке твердження буде - декому видаватися надто сміливим, а то й не обгрунтованим. Зокрема таким може воно видаватися тим усім українським воїнам, що у висліді останньої світової заварухи знайшлися поза межами української землі. Бо, чи не приходить нам на думку деякі аналогії з історією українських визвольних змагань? Чи не подібне сучасне положення українського воїнства на чужині до положення військових кадрів, що після програної під Полтавою опинилися з гетьманом Мазепою на чужині? Чи не нагадує нам сучасне положення українського воїнства років скитальщини десятків тисяч українського війська після невдачі українських визвольних змагань 1920 - років? Без сумніву, аналогії можна дошукуватися і вона існує не заперечно в одному: остання світова війна, з якою український народ, а зокрема українське воїнство - незалежно від того, в рядах яких армій воно не боролось б, чи то в рядах Червоної Армії, німецького Вермахту, чи в рядах західно-аліантських Армій - зв'язувало надії на те, що ця імперіалістична війна в останній своїй фазі перетвориться у війну свободолюбних народів проти тоталітарних європейських імперіалізмів, - не принесла остаточної - політичної і мілітарної розгори за побудову суверенних національних держав. Вправді в цій війні зломано один загрозливий для європейських народів гітлерівсько-німецький імперіалізм, та враз із тим кинено ряд тих народів в об'ємні большевицької Москви.

Саме те могло б піддати думку про нову невдачу визвольних змагань українського народу. Та поруч із цим заіснував ряд таких фактів політичного й мілітарного порядку, які вказують на правильність нашого твердження, що роки останньої світової війни значно наблизили нас до нашої цілі, відбудови Української Держави. Залишаємо на боці аналіз сучасного зовнішньо-політичного положення та його оцінку, бо уклад зовнішньо-політичних сил враховуємо як допоміжний чинник у наших визвольних змаганнях; натомість хочемо присвятити увагу тому процесові, що пройшов у нутрі українського народу впродовж останньої світової війни і довів до кристалізації та оформлення таких політичних та мілітарних факторів, на яких можемо твердо спирати наш дальший похідний марш.

Перш усього приходить тут говорити про кристалізацію політичної концепції визвольної боротьби українського народу та її ідейно-політичний зміст.

В основу політичної концепції визвольної боротьби українського народу лягла орієнтація на власні здорові сили, при чому розуміється тут не тільки ті сили, що активно беруть участь у визвольній боротьбі, але й ті, які у відповідному моменті в неї включаються. Орієнтація на власні сили, як основу визвольної боротьби, ніколи не зародить та не дозволяє зв'язати українських визвольних змагань з чужими, а не раз ворожими українській державності чинниками. В останній імперіалістичній війні вона ви -

правдала себе довністю, як єдино правильна, та розвіяла до рен-
ти навіть у тих нечисленних одиниць, які були переконані, що
українську визвольну політику можна доціпити до чужих політич-
них концепцій. Серед широких українських мас назріла за остан-
ні роки війни та окупації українських земель большевицькою Мос-
квою і гітлерівською Німеччиною ясна свідомість, що української
держави ніхто чужий не створить, але, що єдино її сам україн-
ський народ мусить вибороти.

Другим основним моментом, що впливав на кристалізацію у -
української визвольної політичної концепції був факт, що Украї-
на вела боротьбу проти обох загарбників, гітлерівської Німеч-
чини і большевицької Москви, в гурті інших тими імперіалістич-
ними потугами поневолених народів. Після розвалу гітлерівської
Німеччини тим поневолювачем остається сьогодні ССРСР. Як Украї-
на, так і всі інші народи, дають ясну оцінку, чим є сьогодніш-
ній ССРСР. Це реакційна поліційна держава з імперіалістичними
антинародними та антидемократичними устроюми і тенденціями, з
диктаторською системою володіння одної партії чи радше її вер-
хівки-кліки. Ця кліка внівець обернула всі здобутки революції
1917.р.

З тих міркувань випливає konieczність єдиного внутрішнього
фронту боротьби всіх поневолених большевицькою Москвою наро-
дів, щоб революційним зусиллям всіх народів допровадити до внут-
рішнього розвалу ССРСР. Воно може виглядати на парадокс, коли -
будемо твердити, що боевим гаслом усіх народів повинно стати -
сьогодні гасло "революція революції", яку большевики використа-
ли та зробили інструментом національно-політичного гніту і со-
ціального визиску широких народних мас.

Звідсіля орієнтація на сили всіх поневолених Москвою на-
родів та на суцільний революційний фронт боротьби - входить як
суцільний елемент українську визвольну концепцію.

Дальшим складовим елементом української визвольної концеп-
ції є питання шляху, що має допровадити до реалізації наших ви-
звольних змагань. Це шлях революційної боротьби. Вважаємо, що
про існування української держави не рішають кабінетні наради,
чи паперові меморіяли. Не хочемо тим недоцінювати політично-ди-
пломатичних акцій, але вважаємо їх функцією сили української -
нації. Ми українські вояки, переконані в тому, що про бути чи
не бути Українській Державі буде рішати революційна та збройна
боротьба українського народу.

Політична концепція визвольної боротьби українського наро-
ду мусить мобілізувати широкі народні маси, тому вона мусить -
бути запліднена відповідним ідейно-політичним змістом. І саме
такий зміст створився в процесі довгорічної боротьби. Основною
ідеєю, киненою українським самостійницьким табором в безідей-
ну порожнечу останньої війни, могла бути тільки ідея боротьби
за Українську Самостійну Соборну Державу. Ідея власної держав-
ности, що впливала з глибин українських душ, не зв'язана з чу-
жими силами, була мобілізуючим засобом у боротьбі проти загар-
бників України. Ідея власної державности, що забезпечувала б
усім громадянам України політичні та соціальні права. Незалеж-
ність української самостійницької ідеї, засвідчена впертою бо-
ротьбою та актами терору і насилля над українським народом зі
сторони обох окупантів України довели до того, що большевицько-
німецькій війні виростає нова політична і збройна сила на Украї-
ні. Український народ став третьою силою та підметом, що боров-
ся за свої цілі проти обох своїх ворогів.

Боротьба за українську державу була якнайтісніше пов'язана з життям українських народних мас. Боротися на неї означало й сьогодні означає - боротися проти гітлерівського і більшовицького свавілля, проти грабунку хліба, проти експлуатації робочої сили. Коли український селянин, робітник чи інтелігент брав, що сьогодні бере рушницю до рук і захищає своє фізичне існування, то він знає, що бореться за велику ідею, за українську державу. Українська держава - це не абстрактна химерна мрія, але це його життява konieczність; це така сама дійсність, як і його фізичне - буття, яке ворог старається зруйнувати.

Ідейно-політичний зміст української політичної концепції - визвольної боротьби базується в дальшому на прогресивній національній ідеї. Свобода народам, побудова національних держав на етнографічних землях окремих народів - це мобілізуючі, повні - глибокого змісту гасла. Після їх реалізації може справді дійти до ровн'язки складних національних питань та побудови справе - дливого ладу на теренах сучасного СРСР. Виключення імперіалізмів більших чи менших народів, усунення національного поневолення, вможливлення росту національних культур - залежне від здійснення цих гасел. Большевицькій забріханості про національне визволення, що є рівнозначне з нечуванним національним гнітом та винищуванням усіх культурних надбань окремих народів, протиставиться прогресивно-національна ідея, де права кожного народу були б пошановані; вона - це сьогодні складовий елемент ідейно-політичного змісту визвольної боротьби українського народу. Політична концепція визвольної боротьби збагатилася за останні роки ворожих окупацій новим соціальним змістом. Перш усього знято забріхану маску з большевизму та з його т.зв. прогресивної соціальної програми. Її розшифровано, як божевільний експеримент, як обман народних мас, де місце приватного капіталу заняв найбільший глитаї - капіталіст, чужа держава. Цей обман ще тим страшніший, що держава - це некад і партійна кліка.

Основними елементами соціального змісту нашої визвольної концепції стали право людини і народу на вільний розвиток і - працю, право селянина на землю і користування її плодами, право робітника на співвласництво в заводах і співкористування в зисках, право громадянина на соціальне забезпечення, ліквідація соц-змагань і стахановщини, як нелюдської системи визиску робучої сили і т.д.

Ось, та політична концепція визвольної боротьби та її ідейно-політичний зміст творилися не в кабінетах вчених теоретиків, але на всіх землях України, в зустрічі з життям та в безпосередній боротьбі з ворогом. Вони себе виправдали і до сьогодні вони в нічому не захитані і не переможені. Вважаємо їх великим досягненням останніх років визвольної боротьби і нашою ідейною зброєю, якої ворог не міг і не може перемогти.

Правильна ідея, політична концепція і її зміст, це важливі позиції у визвольній боротьбі. Вони стають ще тим міцніші, коли докруги них змобілізується ще конкретна фізична сила, яка перебирає на себе оборону і стає їх збройним авангардом. І тут треба ствердити, що український народ таку силу створив. Українська політична революційна думка почала перетворюватися в чин. Політична боротьба ведена самостійницьким табором, перетворилася у всенародний рух. Виринала потреба творення та організування збройної сили. Цей процес переходу з політичних до збройних форм боротьби завершився літом 1943.р., коли з окремих

збройних повстанських загонів зорганізувалася Українська Повстанська Армія. А армія — це стрільці, старшини, робітники, селяни, лікарі, інженери, учителі, священники. УПА — це не ліс, це український народ, свідомий того, що в большевицькій дійсності можна жити тільки зі зброєю в руках.—

В останній війні скапітулювали армії різних народів, великих і малих, і зложили зброю перед своїми противниками. Єдина армія не скапітулювала і не зложила зброї, а бореться з незламним завзяттям до сьогодні — це Українська Повстанська Армія. Не скапітулював тому також український народ, бо УПА — це його твір, і його сини.— І саме, аналізуючи цей важний фактор у нинішній визвольній боротьбі, приходимо до висновку, що немає повної аналогії між нашим історичним минулим і сучасним, бо Україна і далі в боротьбі.—

Образ процесу кристалізації української політичної думки і збройного чину не був би повним, коли б не згадати останньої фази того процесу, а саме його політичного завершення. У визвольній боротьбі наступила органічна консолідація всіх українських політичних сил. Цій органічній консолідації в низах, в народних масах, в збройних кадрах УПА треба було дати вияв вгору, у політичному керівництві. В червні 1944 р. з ініціативи УПА з активних учасників революційно-визвольної боротьби і з представників окремих політичних середовищ та всіх земель України створилася Українська Головна Визвольна Рада як найвищий орган керівництва визвольної боротьби українського народу та її репрезентант у-нутрі і назовні. Цей найвищий незалежний керівний орган державної влади на Україні залишився на рідних землях, тримаючись засади, де боротьба, де народ, там і його революційний провід. Для закордонної праці вислала УГВР своє у-мандатоване Закордонне Представництво.—

В цей спосіб ми закінчуємо змальовувати кристалізаційний процес, що пройшов на українських землях в роках 1941-44. та завершився створенням важливих політичних та мілітарних факторів, які кладемо в основу наших сучасних завдань, нашої праці, і боротьби за українську державу.

Переходячи до розгляду ситуації на чужині, стверджуємо, що сотки тисяч українців, а між ними велика кількість українських старшин, вояків та воєнно здібного елемента знаходиться зараз поза межами рідних земель. Це й ставить перед нами, українськими вояками, ряд завдань, які мусять бути виконані.

Ми, українські вояки, реагуємо на всі події життя по во-яцьки. Нам далекі і чужі всі партійно-політичні "змагання" та спори. Наша політика — це збройна боротьба за Українську Державу. І де бій за нашу державу йде, де за неї ллється кров, де ще не вмовкає українська зброя, там ми душею своєю і серцем і думками. А раз в Україні тигар збройної боротьби і її політичне Керівництво, то туди спрямовані наші очі. Почувасмо себе дисциплинованими вояками своєї нації і йдемо на накази найвищого Політичного й Військового Керівництва революційно-визвольної боротьби українського народу.— Вважаємо себе запасними частинами наших фронтових частин на рідних землях, наших братів-повстанців в рядах УПА і ми готові кожночасно включити себе в безпосередню фронтową службу.

Хвилюваний побут наш в заплілі не вважаємо ні капітуляцією перед ворогом ні відпочинком, але час нашого побуту на чужині — мусимо інтензивно використати на те, щоб міцніше з'єднатися в одних воляцьких лавах, надхненні ідеєю дальшої збройної боротьби. Вірність українським і військовим традиціям, братерство зброї, плекання та поглиблювання свого воляцького знання і вмільостей, бойова готовість — це наказ сучасної хвилини. Ми готові в похід, щоб лопомами своїми зачерпнути води із далекого Дону!—

Слава Україні!

Героям Слава!

Присяга вояка Української Повстанчої Армії

Затверджена УГВР і введена наназом ГВШ ч. 7. з 19. VII. 1944.

Я, воїн Української Повстанчої Армії, взявши в руки зброю, урочисто илянусь своєю честю і совістю перед Великим Народом Українським, перед Святою Землею Українською, перед пролітою кров'ю усіх Найнращих Синів України та перед Найвищим Політичним Проводом Народу Українського:

Боротись за повне визволення всіх українських земель і українського народу від загарбників та здобути Українську Самостійну Соборку Державу. В цій боротьбі не пожалію ні прови, ні життя і буду битись до останнього віддиху і остаточної перемоги над усіма ворогами України.

Буду мужнім, відважним і хоробрим у бою та нещадним до ворогів землі української.

Буду чесним, дисциплінованим і революційно-пильним воїном.

Буду виконувати всі накази зверхників.

Суворо зберігатиму військову і державну таємницю.

Буду гідним побратимом у бою та в бойовому життю всім своїм товаришам по зброї.

Коли я порушу, або відступлю від цієї присяги, то хай мене покарає суворий закон Української Національної Революції і спаде на мене зневага Українського Народу.

МИ У ВІЧІ СМІЄМОСЯ СМЕРТІ.

ПОВСТАНСЬКА ПІСНЯ

marziale (маршовою ходою)

Ну, і що ж, що прийдеться у мер-ти, у по-
хід-ній шинелі в жи-тах... Ми у ві-чі смі-ємо-ся
смер-ті, А вми-ра-ти прий-деться-ся лиш
раз. А вми-ра-ти прий-деться-ся лиш раз.

Ну, і що ж, що прийдеться умерти
У похідній шинелі в житах ...
Ми у вічі сміємося смерті,
А вмирати прийдеться лиш раз.

Ну, і що ж, що хтось буде ридати,
На воротах даремно ждучи,
Будуть нам маршової співати
До атаки гранати, рвучись.

Наша сотня ударна, залізна,
Наша сотня в боях - богатир!
Нас Тризуба веде знам'я грізне
І завзятий наш друг командир.

За потоптану честь України,
За поганьблену землю святу
Ми ідем, щоб підняти з руїни
Українську Державу нову.

/ Передрук із "Повстанця" ч. 5-6./

О. Білевич.

У К Р А І Н С Ь К А П О В С Т А Н С Ь К А А Р М І Я .

П о в с т а н ц і — д е р ж а в н и к и , ч и п а р т и з а н и .

Поняття повстанських чи партизанських рухів не нове. Це не внахід останньої світової війни, хоч у тій війні вони досягнули своє завершення. Це ніколи в історії не було їх стільки, скільки в цій війні. Партизанські відділи французьких "Макі", польська партизанка в Югославії, партизанка на теренах СРСР, бурманські партизанські формації, польові рейди в заплітті німецького фронту, словацькі партизанські відділи підсилювані більшовиками, Армія Крайова в Польщі та інші того роду відділи, що діяли майже у всіх окупованих гітлерівською Німеччиною країнах — це все вказує на те, що ніколи це "мала війна" — "герілли" не досягнула такого насичення, як в останніх шістьох роках війни. Рухи ці, залежно від підложжя, на якому розвинулися, мали свій питомий характер. Раз вони були впливом соціальних, то знов національних чи релігійних течій. "Хлопські війни" в Німеччині, гайдамаччина та Коліївщина в Україні, славістська еспанська "герілла" з часів наполеонських воєн, визвольні рухи в Угорщині з років "Весни народів", польські повстання з 1831 — 1863 рр., вкінці повстанський рух в Україні в часі наших Визвольних Змагань 1917 — 1924 рр., — це все проходить червоною ниткою крізь історію та знаходить своє завершення в найбільшому й найповажнішому явищі цього типу, яким є Українська Повстанська Армія. Всі ці рухи мілітарного характеру з визвольницькими тенденціями, є проявом змагання даного народу чи його частини до певного власного Ідеалу, чи теж з зовні інспірованого завдання з політичним або соціальним підложжям. Яка ж різниця між тими усіма, на перший погляд, подібними рухами, а зокрема чи існує якась різниця поміж партизанськими рухами II-ї світової війни і українським визвольним збройним рухом, особливо його еманациєю — УПАрмією.

Перш усього мусимо визначити основну різницю, щоб відмежувати два поняття — партизани й повстанці.

Повстанці — це звичайно найактивніший елемент народу, поневоленого другим народом, або навіть своїм власним державним режимом. Зasadничо повстанці діють самотійно, розраховуючи в першу чергу на власні сили, хоч підмогу зі зовні від заінтересованих в успіху повстання не відкидається. До цього типу рухів можна зачислити польські повстання з 1831 і 1863 рр., мадярський революційний рух 1848.р., зліквідований традиційним катом свободолюбних народів — Росією, й ін.

Партизани, явище цілком відмінне. Партизани — це скоріше мілітарне чим політичне поняття. Це збройні відділи, котрі безумовно змагають до якоїсь політичної мети, але принципи, що на ньому вони побудовані — цілком інші ніж у повстанських рухах.

Передусім партизани — це ефемериди війни, і тільки на її тлі вони розвивають свою діяльність. Партизани — це звичайно /хоч не завжди/ рух, інспірований з зовні, підсилюваний та організований армією держави, що веде війну з іншою державою, в якій діють партизани. Це, так сказати б, уживаючи спортивного вислову, "друга команда", що змагається на побічному майдані — заплітті. Це рух військового характеру, що прибирає різні форми партизанських дій організовані генштабом армії, що веде війну, — а старшини цієї армії творять звичайно кадри інструкторів.

Цих інструкторів перекидається в вороже замілля, звідки вони й керують цілою акцією "другої команди". Так було в часах наполеонських воєн, коли офіцери армії Велінгтона перекинуті морською дорогою на європейський суходіл висколювали еспагоських "герілл" - так було і в цій війні, коли старшини союзних армій приземлювались скинуті з парашутами, і були мізком партизанських штабів. Отже бачимо: один із атрибутів партизанщини - це її закордонне, нерас навіть агентурне походження. Операції на цивільне населення краю, в якому розіграються згадані акції не є передумовою діяння партизан. Це операції, рідясна, побажане, а прихильне ставлення цивільного населення сприяє партизанським акціям. Ця війна показала нам, що є можливі навіть більші партизансько-диверсійні рейди в краю, населення якого не то що прихильно, але навіть вороже ставиться до диверсантів. /Відомий рейд по вєтських банд Колпака в Галичині - літо 1943.р./ Очевидно такі акції не можуть розраховувати на довго-тривалий успіх.

Постачання для партизанських відділів не залежить від прихильної постави населення до партизан. Партизани одержують постачання від :

1/ армії, що організує партизан /в останній війні дорогою парашутних скидів муніції, харчів, одіння, воєнного матеріялу/,

2/ шляхом реквізиції цивільного населення /очевидно, залежно від ставлення населення до тих, що реквізують, ці реквізиції мають більш чи менш примусовий характер. Часто вони мають форму звичайного грабунку/. Згаданий нами рейд Колпака є клясичним прикладом таких "грабуї-реквізицій". Звичайно, підготовою до партизанських рухів є підпольний рух поневолених народів, а бодай так було в краях поневолених Німеччиною в останній війні. Майже завжди схема була однакова: програма війни, втеча патріотичних елементів та урядів за кордон, підпольний рух /Польска вальвонца, голланд. "Ундергрунд;" і т.п. а згодом майже завжди, з моментом вступу на дану територію армії союзної держави, одвертий рух партизанських частин. Більші чи менші успішні спроби партизан у заміллі кричати до визволення інтервентом країни. Цей шаблон потернів тільки одну невдачу в цій війні, а саме трагічне варшавське повстання з причини лєної злої волі східного партнера. Після закінчення воєнних дій наступає розв'язання формаций, що сповнили свою допоміжну військову ролю.

А яке ж місце визначити тепер нашій одинокій діючій збройній силі, Українській Повстанській Армії? Чи місце її поміж партизанами, чи в рядах повстанців? Для кожного, хто бодай дещо знає про УПА, про її генезу, завдання та дії, справа ясна. УПА - це повстанці. Мало цього - повстанці, але зовсім своєрідні, без першовзору, без аналогії історії.

Перш за все - генеза УПА. Сьогодні відомо вже багатьом, що УПА зродилася влітку 1942.р. на Волині з почину кадрів ОУН, як засіб самооборони проти німецької гребіжницької та нищівної політики. Не дивлячись на те, що Німеччина досягнула тоді апогеї своєї воєнної форми, знайшлися люди, які зі своїми 70-ма крісами посмілилися стати ядро проти тої потуги, яка простягалася тоді від бран Каїру по Кавказ та засипувала бомбами гордий англійський Альбїон. 70 крісів і "Німеччина, що веде бій і перемагає на всіх фронтах", як це чванькувате рїскандогував кожний гучномовець звучить це більше парадоксально, ніж відоме пословиця про мотилу і сонце. І ніякого могутнього опікуна, ніякого законного уряду з великим пропагандним апаратом,

нілких добрих духів, що скидають на парашутах вночі зброю, мушкетери, заручі, ліни й вкінці - мішки в "твердою ваятов". Нікого "за" - а лише "проти": одна з найбільших військовоїх потуг усіх часів, - і в перспективі: боротьба проти другої найбільшої зброїшої маси світу - проти орд невізанього, червоного Джингісхана.

Але, чи справді нікого "за"? Фактом є, що на закордон не було чого розраховувати. Західна Європа нами традиційно не цікавилася. Ми не були для неї в цій політичній констеляції картою, на яку варто було б ставити. Однак був хтось інший зацікавлений цією справою. Це був український народ. І якраз він був цією бажою, на яку спиралася перші загоны українських повстанців. В 1943 р. майже все Паліссє і Волинь були вже в руках УПА. Зорганізовані лави борців не стільки однак нілкими когортами партійних преторіан, нілкими "Шуцштаффель" одної групи - хоч почин в цьому і дала Організація Українська Повстанська Армія - росла й могутніє, рекрутується з усіх шарів населення, без огляду на політичні, чи соціальні різниці. Якщо це комусь до тепер ще неясне, хай переглядне жалібну сторінку тих, що впали в рядах УПА за волю України: палковник УНР, галицький лікар і письменник, секретар комсомолу, рядовий член ОУН, студентка, робітник і селянка - заповнюють ці сторінки найвищої жертви.

Населення піддержує УПА - і то піддержує на 100 відсотків. Ця піддержка є порадумовою існування УПА. УПА не могла б діяти без українського народу, - український народ не може боротись без УПА.

І тут чергова різниця поміж українськими повстанцями і тими, чи іншими партизанами. УПА всеціло спирається на населення, яке в свою чергу забезпечує спор Армію харчами, одягом, ліками, словом, усім тим, що конче потрібне для ведення війни. З другого боку, Армія не лише як мілітарний, але й політичний чинник, організовує на зрідьненних від порога територіях все державне життя. Якою річ, УПА - це армія, яка має, перш за все, свої військові цілі. Діями наших полків не кермують скинені з неба старшини заграничних армій. Завданнями наших бійців не є виконати - біля чи менш відомий наскок на транспорт, чи зірвати міст, або зробити іншу диверсію, погоджену з головними діями в заплілі. Оперативні плани наших штабів опрацьовуємо самі, а тереном дії наших - ціла Україна. Старшини наші - це не агенти, вишколювані далеко від рідного краю. Старшини наші - це українці з Ч.А., з комбатанти першої і другої світових воєн, а також елєви старшинських і підстарш. шкіл УПА. А про те, що вони не найгірші, могли б засвідчити ті, що найдожкульніше відчули на власній шкурі партієсть кваліфікацій молодих старшин і підстаршин - гітлерівський та сталінський окупанти. Кадри УПА поповнюються постійно шляхом рекрутського набору при задержанні принципу добровільності. Приймається також перебіжчиків з Червоної Армії.

Другий сектор діяльності УПА - це її політична робота, що означається динамічним характером, та далекосяжним політичним розумом. Про це свідчать два відомі факти: I-ша Конференція Ново-воленних Народів /відбулася в осєні 1943 р./ та створення з ініціативи УПА найвищого українського політичного проводу - Української Головної Визвольної Ради.

Коли йдеється про державне будівництво на енанованих повстанцями терєнах, то УПА переняла всі три функції суверенної державної влади, а саме: 1/ законодавчу, 2/ виконавчу і 3/ судівничу організовує такі цілішки державного життя: 1/ адміністративний апарат, 2/ шкільництво до середніх шкіл включно і 3/ судівництво.

В суспільній діяльності організовано осередки здоров'я та Червоний Хрест. Вони дбають не тільки про ранених в боях, але й про санітарний стан цілого населення, переводять щеплення проти тифу, локалізують помесні недуги, асигнують більші суми грошей на закуп ліків, впорядковують аптеки. В господарській діяльності організовано фабричний промисл у розмірі, пристосованому до існуючих можливостей: власні гарбарні й ткальні, миловарні, виробні паперців, майстерні одягу й взуття, - все це забезпечує не тільки воїнів, але й цивільне населення. Чи ж ця сторінка діяльності УПА не є яскравим контрастом поміж Нею, а т.зв. партизанами, що були активними в II-ій світовій війні ?

х х х

Замовкли мотори літаків, висадні кораблі стоять тихо в портах. Західна Європа користає з передишки й ловить, мов потапаючий стебло, ці скромні рештки життєвих можливостей, що залишилися в зруйнованих містах нашого континенту. Ловлять, бо хто зна, може вже завтра з поза "залізної занавіси" вийдуть новоспечені міністри - вчорашні товариші комісарі - й зарепуть на весь голос, забуваючи про дипломатичні манери свару мельодію: "Даймо Європу !..."

х х х

Відпочивають партизани... Колишній "Макі". політикуючи в каварні на Монмартр, тягне "аперітіф". Голяндський патріот під лопіт вітряків над Зуй дер Зее мріє про нову годівлю туліпанів, казки Андерсена закликають до справедливого відпочинку недавнього данського борця, - а далеко на Сході, в нерівній боротьбі, далше змагають ті, для яких війна не скінчилася 8. травня - 1945.р., а триває ще й сьогодні і буде тривати до завтра, по-завтра... А тепер у цій боротьбі ведуть ті, що на своєму прапорі виписали: "Свобода народам і людині" - лицарі Української Повстанської Армії.

- - о о о о о - -

НАРОДОВІ НЕ ВІЛЬНО НІКОЛИ ПРОГРАТИ СВОЮ
ЧЕСТІ І НАЦІОНАЛЬНОЇ ГІДНОСТІ !

БОРОТИСЯ ЗА УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВУ ОЗНАЧАЄ СЬО-
ГОДНІ СТИЛЬКИ, ЩО БОРОТИСЯ ЗА ВОЛЮ ВСІХ ПО-
НЕВОЛЕНИХ БОЛЬШЕВИЦЬКОЮ МОСКВОЮ НАРОДІВ !

х х х

Скорий.

УКРАЇНСЬКЕ ВОЯЦТВО НА ІДЕЙНИХ ПОЗИЦІЯХ БОРОТЬБИ
ЗА УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВУ .

Участь українських полків у II-ій світовій війні рішуче недоцінена і то не тільки чужинцями, але й самими українцями . Деякі, не раз малочисельні, однак суцільні і з'єднані під одним командуванням війська - здобували собі розголос у цій війні, а очі цілого світу зверталися на них. Причини, що зумовили розбиття боєздатних українських сил і перешкодили нашим воюючим взяти участь у цій боротьбі за права людини під одним командуванням - мають свій корінь у нашому політичному положенні і першій і другій світовій війні. Коротко проаналізуємо ці причини.

Українські воюючі, що брали участь у першій і другій світовій війні, розраховували на їх кінцеві фази, сподіючись у слушний час обернути зброю проти ворогів своєї Батьківщини. Ці - слушні сподівання й розрахунки виправдали себе в рр. 1917-1921, хоч не знайшли свого тривалого завершення: Української Самостійної Соборної Держави. Про події років Великого Зриву знаємо добре й писати не будемо. Як же ж розвивалися події в II-ій світовій війні, зокрема в її кінцевій фазі, та в якому становищі опинився український воюючий, що був у рядах чужих армій? Не тільки воюючі, але й усі українці, розраховували на такі можливості, подібні до часів після першої світової війни:

1/ Розвал III. Райху /аналогія до розпаду Центральних Держав,

2/ Мілітарне та політичне розбиття СРСР /аналогія до царської Росії/.

Українці, залежно від території, на якій вони перебували, брали по волі чи по неволі участь у війні по обох боках європейського фронту. Найбільше число українських воюючих знайшлося в рядах армії московського окупанта - в рядах Червоної Армії . Не подаємо тут цифр, що їх правдоподібно навіть і сам большевицький ген-штаб при питомих йому "общеросійських" тенденціях не хоче знати. Що ці бійці-українці в своїй більшості вороже наставлені до большевиків - вказували на це перші місяці німецько-большевицької війни, коли то сотні-тисяч бійців Ч.А. і то переважно українців, білорусинів, кавказців ішло в полон, бо не хотіли повстати за всесоюзного диктатора Сталіна. Безперечно, безглузде винищування мас полонених гітлерівською Німеччиною - сцементувало Червону Армію. Червоноармієць зрозумів, що нічого йому не допоможе здаватися в німецький полон, в якому чекає його неминуча смерть. І тому чи ж можна дивуватися, що воюючі Ч.А. - здавалися тільки тоді, коли не стало вже кулі для себе. Крім цього, українців-бійців Ч.А. сцементувала ще й колоніальна політика німців в Україні. Коли прийшов період советських перемог, український воюючий боровся в Ч.А. не за те, щоб допомогти Сталінові знову закріпити Україну, лиш за те, щоб прогнати з неї другого ворога, який ще загальніше її руйнував, прикривавчи її ганебні вчинки шильдом "Нової Європи". Неоспоримою правдою а - про це свідчать численні розмови з червоноармієцями, - а й товдежкі реальні їх дії, що боротьба бійців Ч.А. проти гітлерівського імперіалізму мала в собі багато більше здорового національного українського патріотизму, чим сталінського червоного запалу.

Що дозволяє на ці твердження і які з цього конкретні висновки? Про правильне розуміння української проблеми під-советським - громадянином, а зокрема військовими, свідчать численні факти переходу українців - червоноармійців в ряди українських повстанців. Ці перебіжчики, національно свідомі, майже завжди високої військової кваліфікації. Свідчать про те численні імена буйших командирів і бійців Ч.А., що наїшлися в УПА. де належать до найкращих і взірцевих воїнів.

Характеристичним моментом є те, що численні воїни Ч.А. під впливом інформативної та пропагандивної служби українського визвольного руху підлягають цим впливам щораз більше. Самітні тут такі факти: бійці Ч.А. виступають нерас гостро проти НКВД в обороні українського населення, змушуваного силою до колективізації /"не на те Берлін здобували, щоб тут колгоспи закладати"/. Анонімна допомога українців бійцям Ч.А. для УПА у формі достав зброї, муніції чи вираду, адресована "бандьора" не дозволяє сумніватися про настрої, що нуртують серед українців в Ч.А. Доходило навіть до того, що армії Ч. Українського фронту відмовились прямо брати участь в боротьбі проти УПА. Їх мусіли замінити енкаведівськими частинами. Чому ж, запитає читач, ці численні бійці, так позитивно настроєні до українського визвольного руху не заманіфестують врешті явно свого становища проти большевицького Кремля? Відповідь на це може бути одна: СРСР закінчив війну покищо мілітарним успіхом, а це має свою вимову. Революція поневолених народів СРСР щойно гряде. Але справа України для большевиків, не зважаючи на їх тимчасовий мілітарний успіх, не є виграна, і на українських бійців Ч.А. розраховувати можемо тепер і в майбутньому тільки ми, а не Сталін. Теж і ніякий чужий інтервент, хоча б він прийшов в Україну з найкращими милозвучними, але обманливими лозунгами, не в силі буде закріпити свою владу. Українець-червоноармієць, по гірких досвідах з окупантами-визволителями, зрозумів одне, що майбутнє українського народу тільки в Українській Самостійній Державі. І тільки цій ідеї він повірить.

Трагічне положення українського народу під двома ворожими окупаціями завело частину зброєдатної української молоді у т. зв. дивізію "Галичина". І там український воїк, хоч одягнений у чужий уніформ, не перестав бути українським самостійником. Його не змінила расистівська ідеологія гітлерівських іберменшів. Він не старався навіть її пізнати. Він був і залишився українцем від початку до кінця: тоді, коли під Бродами лилась його кров, і тоді, коли три дні перед капітуляцією III-го Райху повис він на німецькій шибениці за одну тільки спробу вияву самостійної української думки зі словами "Слава Україні".

Це не воїки Дивізії винні, що не опинилися дотепер побіч своїх друзів в УПА, що сталися вони "військом без легенди". Нехай декілька образців зілюструє чим жило воїнство Дивізії :

Більше, як половина Дивізії після свого першого бою - влітку 1944.р. біля Бродів, перейшла до УПА. Відраховуючи чи малі втрати до збірної точки з'явилися після розбиття тільки ті, що їх родини попередно насильно вивезено чи евакуйовано в Німеччину. Там їх поповнено зовсім без церемонії насильно мобілізованим рекрутом, набираючи його передусім з елементу за-сланих українських робітників. Політичний шантаж святкував тут свій тріумф. Українські воїки придержувалися закликів, що їх -

поширювала УПА в своїй зверненні "Що повинен знати воєк на - сильно змобілізований до німецької армії". Між воєками і українським самостійницьким рухом вдержувались таємні зв'язки. Існує від початку недовіри німецького командування до українського воїнства зросло до того степеня, що на провесні 1945.р. німці рішили дивізію роззброїти і відіслати в запліддя, чи пак інтернувати. Не слід забувати, що діялось це в моменті, коли в Німеччині здоровий зброєдатний мушкетер чи хлопець ішов на вагу золота. В деяких частинах, які одержали вже цей наказ, почались заворушення. Тільки загальний прорив більшовиків примусив німців, щоб рятувати свою шкуру, залишити зброю в руках Дивізії.

Дня 15. березня 1945.р. одержала Дивізія таємний наказ від Закордонного Представництва УГВР перейти зі зброєю в ліс, або на сторону англо-американців. В наслідок описаних вище подій, та тому, що Дивізія находилася тоді в югослав'янських горах, де були банди Тіто, а з національними югослав'янськими повстанцями зв'язку не можна було зловити, цей наказ не міг бути зразу виконаний. Щойно при кінці квітня, перед офіційною капітуляцією Німеччини, більша частина Дивізії перейшла зі зброєю в руках до англійців. Виняток становили ті, що до останньої хвилини були зв'язані бойовими діями на противільшевицькому фронті. Крім цього німці так основно опанували ключові позиції в Дивізії, що переведення наказу натрапило на великі труднощі. Щойно згодом окремими групами переходили рештки Дивізії в американський полон.

Українці боролися не лише в уніформах большевицької чи німецької армії, вони змагалися і під іншими прапорами, збираючи лаври не для себе, а для більшої слави війська нашого західного сусіда - поляків. Ідеться тут про наших воєків - членів II-го Корпусу Польських Військ в англійській службі. Він відомий цілому світові не тільки зі своїх бойових дій під час війни, але теж і тим, що став одним з найважливіших нововійських проблем, яка пасіонує варшавську адміністрацію, а темою яка Кремля і дискутується в англійських палатах лордів і громад.

Українці в II-му Корпусі ген. Андерса - це елемент національно свідомий. Це зрештою не диво, бо цей корпус рекрутується з б. польських громадян, вивезених насильно большевиками в 1939-40 р. за політичні "провини". Під час мандрівки через Іран, Ірак, Палестину, Єгипет, Африку і наприкінці в боях в Італії, українські воєки давали не раз докази своєї лицарськості і національної свідомості.

В зв'язку з ліквідаційними планами цієї частини повстав побіч польської самопоміжної організації - "Український Самопоміжний Комітет".

Не прагнучи поменшувати воєної слави нашого найближчого сусіда, подаємо для інформації, що на величкому цвинтарі на Монте Касіно поміж могилами поляглих переможців можна знайти на хрестах українські написи. Це свідать тут ті сльози українського народу, що полягли за справу свободи всіх народів.

Мало відомо українському загамові, а ще менше чужинцям, а те, що в партизанських формаціях поневолених німцями народів, знаходилися численні українські відділи, які налічували не раз і по кілька тисяч воєків та мали національно-український характер. І так напр., один з таких відділів, змобілізований в 1942.р. на Волині під фірмою УВВ, кинули німці на західний фронт.

За вказівками Проводу українського самостійницького табору - відозва УПА з 1944 р. : "Що повинен знати українець насильно забраний до німецької армії" - цей відділ - омолоді 7 000 чоловік - опинившись коло Безансон, злізвидував увесь німецький командний склад, числом 90 старшин та підстаршин, і перейшов до французьких "Маки". Спершу цей відділ був перемішаний з іншими французькими старшинами, але в листопаді 1944 р. його оформлено як самостійну українську частину. Він воював з гітлерівцями до грудня згаданого року. Вкінці його включено в чужинецький легіон, де його зверхником був спочатку капітан Сімон, а по його смерті в боях з німцями, командував ним капт. Дібуа. Відношення французів до цієї частини було наскрізь прихильне. Вони її завжди трактували як українську національну формуацію. Ось текст французького документу, виданого українцями - учасниками французької визвольної боротьби:

Ф.Ф.І. Шеф баталіону Бермонт, що командує 5. групою відділу Г.С. посвідчує, що український борець
 С.Р.Д.2. був учасником українського баталіону, який перейшов до повстання 24. серпня 1944 р. і був прилучений до цієї групи. Той борець брав участь із гідним уваги запалом успішно в багатьох операціях проти німецьких військових транспортів, вбиваючи багатьох ворогів, зокрема 30. серпня в Семмадон і Мальвіліер, 2. вересня в Мелен, 6. вересня в Невель, 7, 8. і 9. вересня в Конфракур.

Весуль, 10. грудня 1944.

Шеф баталіону
 Бермонт

Шеф Штабу Ф.Ф.І.

/ печатка і підпис/.

Подібних випадків, де українці брали участь у боротьбі поневолених народів по стороні алієнтів у визвольних арміях Данії, Югославії та інших було більше. Можемо сміло сказати, що й тут не забракло українців.

Не можна поминути мовчанкою участі воєнків-українців, горожан Канади та США в регулярних арміях тих держав, і то не тільки на європейському театрі війни. За вістками, які подає видання Українського Канадійського Комітету - "Оур Українціан Льюялісте" - в статті "Україніан Вар Рекорд", в рядах Канадійської Армії брало участь омолоді 40 000 воєнків українців, в тому числі 250 старшин. В акціях біля Гонг-Конг брала участь певна кількість українців, з яких 38 впало, а 63 попало у ворожий полон. Це саме джерело подає також, що поміж летунами ВКАФ в Європі було чимало українців. Справа участі українців у канадійській армії заслуговує тим більше на увагу, що вони - заховаючи свою льюяльність супроти Канадійської Держави - підкреслювали свою українську національність. Доказом цієї високої національної свідомости є існуюча організація українців - воєнків канадійської армії під проводом сотника Панчука, під назвою "Союз Українських Канадійських Воєнків", та нараховує сьогодні декілька тисяч членів. На з'їзді Союзу УКВ в дні 11.XI. 1945 р. в Лондоні його голова сотник Панчук заявив, що глибоко вірить в розвій цієї організації, якої потребу відчувалось в минулому.

Герб СУМВ - це на тлі скрещення українського та англійського прапорів лист клену - канадський державний герб - з тризубом. Під прапорами лента з кличем: "Борітеся - поборете!"

Це були б майже всі чужинні військові формації, що в них брали активну участь українці. Залишаєсь би ще велика кількість українських комбатантів першої світової війни, зокрема старшинський корпус Армії УНР та УГА, які поза нечисленними - винятками активної участі в цій війні не брали, а принаймні в цій мірі, щоб можна було сказати, що "стара війна" поновила свою боротьбу з перед 25 років.

Деякі бунки старшини та воєнки тих армій знайшли дорогу до УПА, як напр. ад.в. генерал Стуланцький, Гончаренко начальник ген. штабу УПА-Північ, полк. армії УГА, що згинув по героїськи дня 30.УЧІ.1944.р. Тут і там були старшини, учасники попередніх визвольних змагань в рядах цієї чи іншої із згаданих вже формацій, та проте головна частина залишилась осторонь, будучи - тільки обсерватором воєнних дій та вижидючи моменту, який не надійшов.

Зробили цей короткий огляд українського воєцтва в другій світовій війні та вказавши на ідеї, якими воно жило, підводимо підсумки та витягаємо висновки, при чому не говориться на тому місці про Українську Повстанську Армію, бо їй присвячені інші сторінки нашого журналу:

1. Цілому українському воєцтву не довелося з різних причин брати участі в цій війні в рядах Української Армії під українським командуванням та боротися безпосередньо за українську державу.

2. Участь українського воєцтва в акціях II-ї світової війни недоцінювана своїми і чужими. Зокрема недоцінена належно участь українців в рядах повстанських та регулярних армій західних держав та народів /французькі повстанці, 2-й Корпус, Армії США та Канади/ та вклад Української Повстанської Армії в остаточний розгром гітлерівської Німеччини.

3. Провід революційно-визвольної боротьби українського народу може розраховувати не тільки на воєнків УПА, як єдиної сьогодні активної збройної української сили, але й на всі інші згадані нами фактори українського воєцтва. Зокрема Червона Армія повинна вважатися у цьому балансі за позитивну позицію.

В и с н о в к и :

Можемо сміло і без ніякого фальшу сказати, що ми, українське воєцтво на чужині, хоч покищо без зброї, диспонуємо силами, які ні кваліфікаціями, ні бойовим досвідом не є напевно гірші, а під моральним оглядом напевно кращі, від неодних існуючих під цю пору армій.

Стоїмо на ідейній платформі "Звернення Президії УГВР до всіх українських воєнків, що перебувають поза межами батьківщини" - і згідно з думками цього закликую хочемо всі наші сили, наше знання і наш труд віддати на службу Красві і Його боротьбі.

Ц е д л я н а с н а к а з і

Г. Юст.

В О Я Ц Ь К І Ч Е С Н О Т И .

Життєва практика виказує, що саме знання, головню в збройних змаганнях не вистарчає. Щоби військові дії були вповні успішні, - залежить це у великій мірі від психічних моментів. Тому саме кладеться сьогодні велику увагу на добір, а не набір, та виховання воїна.

Знання це річ, яку можна засвоїти. Виховання - це справа, яка вимагає довшого часу і зв'язана з певним психічним процесом. Цей процес має перетворити "цивільний" спосіб світосприймання молодого громадянина на воляцький. Цей процес можна вважати тоді завершеним, коли воєк засвоїть цю цінність воляцької чесноти, дуже різні від чеснот пересічного громадянина.

В конституціях усіх держав в коротке речення, яке зясовує питання військової служби: "В і й с ь к о в а с л у ж б а е п о ч е с н и м о б о в ' я з к о м к о ж н о г о г р о м а д я н и н а".

Гарант сили народу - це його армія. Вона хоронить народ і державу перед небезпеками, що їм загрожують. Корінь її сили - це військова традиція та боєздатність її воїнів - сучасних членів нації.

Ми українці любимо волю, однак мусимо зрозуміти, що без бою нам її не дістати. Якщо хочемо свобідно жити, мусимо боротися. Боротися відважно й чесно. Явраз почуття чести й в і д в а г и є підставою всіх воляцьких чеснот.

Воляцька честь - це беззастережна готовість - пожертвувати себе всецїло для добра нації й держави, не жалїючи й життя. Готовість похертви вимагає в і д в а г и, й то відваги воляцької в обличчі ворога. Безперечно, що в кожній людині в обличчі небезпек зроджується страх. Однак кожний чесний воєк зуміє побороти його в собі.

Відвага є вислідом самопереконавання, самовиховання і сили волі. Тому воєк мусить вистерігатися вього, що послаблює його волю. Чесний воєк панує над своїми інстинктами, він завжди володіє своїм я. З тим зв'язані дальші чесноти: т в е р д і с т ь і р і ш у ч і с т ь.

В часі миру л-н ц а р с ь к и й, а у війні г е р о й с ь к и й - ось таким хотїлося б бачити кожного українського воєка. - Кожний воєк мусить розуміти, що підстава військової одиниці від роя до армії - це п о с л у х . Послух повстає із того, що ми власну волю підпорядковусмо зверхникові. Це приходить часом важко, зокрема тоді, коли наказ суперечить особистим бажанням воєка, які зверхник міг би взяти на увагу. Але навіть у таких випадках існуватиме свідомий послух, а не послух зі страху, коли тільки воєк матиме необмежене довіря до зверхника. Тому кожний військовий зверхник повинен бути гордий і вдоволений, що несе відповідальність за людей, мусить мати відповідне знання, та мусить безвтомно піклуватися підчиненими йому воєками. Великі бойові осяги можливі тільки тоді, коли панує повна однозгідність взамин і співпраці поміж зверхником і підчиненими йому воєками. Щоб ця однозгідність була осягнена, мусить існувати незвичайна т о в а р и с - к і с т ь, що проявляла б себе в бїді та в обличчі небезпек. Тому й з військового життя треба усунути все, що руйнує добрі товариські взаємини.

Важкою воляцькою чеснотою є вірність. Вона є такою у великій мірі ознакою честі, головню в рішальних моментах. Безсмертним прикладом вірності є для нас українські герої з під Базару, що мали до вибору зраду й життя, або вірність Україні і смерть. Вони вибрали друге, бо були чесними воляками.

Із вірністю тісно в'язане почуття обов'язку. Щоб переконатись про свою обов'язковість, треба піддавати себе самоконтролю, -- і то найкраще на самоті. Один філософ сказав таке: Людину можна дуже добре схарактеризувати на підставі функцій, які виконує вона тоді, коли її ніхто не обсервує".

Почуття обов'язковості -- це наша -- "ахілева п'ята". Тому у виховній та самовиховній праці мусимо на цю саме воляцьку чесноту звернути пильну увагу.

Українська молодь -- майбутні воляки, мусить змагати, щоб за своїми собі повністю всі ті воляцькі чесноти, бо вона має сповнити надії, які на неї покладено.

Отже: самовихованням, воляцьким способом світосприймання -- влегчується майбутній військовий вишкіл. Треба пам'ятати, що остаточне вирішення нашої справи відбуватиметься напевно на воєнній арені, а там рішають воляцькі чесноти --

- - - o o o - - -

I. Степанів.

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ПАНЦИРНОЇ ЗБРОЇ .

Від самого початку існування воєнних конфліктів, військові чинники старалися винайти такі методи воювання, які рівночасно заповнювали б скоре розбиття ворога і якнайменші власні втрати. Якраз праці над винаходом боевого воза, який розпоряджався б трьома елементами, а саме: рухом, вогнем і опанциренням, мали дати розв'язку тієї засадничої проблеми.

Першими такими бойовими возами слід уважати введені в бої вози єгиптян, вавилонців, пізніше греків і троянців. Вози ці озброєні в луки, списи, катапульки / в о г о н ь /, тягнені кіннями, або попижані людьми / р у х / дозволяли волякам, під охороною своїх стін / о п а н ц и р е н н я /, при мінімальних власних втратах підсуватися на безпосередню віддаль до ворога. Пізніше у війнах Олександра Великого, Пірра, і Ганнібала стрічаємо цілі відділи бойових, опанцирених слонів, які сповняли функцію природних панцирів.

Дальшим прикладом розвитку ідеї панцирної зброї /серенновіччя/ могли би бути опанцирені, середньовічні кіннотчики. Винахід і розвиток пальної зброї заставив винахідників сконструювати зброю, яка стріляла би в руку. Леонардо да Вінчі замислив таке в 1482 р.: "Я буду безпечні, закриті вози, яких годі буде заатакувати. Якщо вони продеруться в середину ворожих з'єднань, тоді навіть найсильніша маса противника мусить відступити. За цими возами, зможе безпечно просуватися вперед піхота". Ці слова геніального Леонарда да Вінчі доказують, що він добре розумів не тільки завдання самої панцирної зброї, але і також співпрацю з нею піхоти. Невідомо чи праця і міркування Леонарда да Вінчі мали практичний вивід.

В 1512.р. в бою під Раванною вжито модель "панцира", що його збудував Патро Наварро. Це був малий двоколісний віз, порушуваний людьми. До коліс прикріплено коси, які були обороною проти ворожої піхоти й кінноти.

З моментом винаходу парової машини, почалась праця в тому напрямку, щоб збудувати панцирний віз, що його порушувала б пара. Такий віз вдалось сконструювати французькому інженерові - Кліоно. Цей віз не міг порушуватись довше 20-ти хвилин, і мав конструкційну хибу керми, тому його практичне застосування було невелике.

Поважніші спроби і проекти повстали щойно при кінці XIX-го і на початку XX-го століття, тобто в часі, винаходу й розвитку рушія внутрішнього згорювання". Першими моделями цього роду - слід зачислити "Австро-Даймлер" - панцирний віз, сконструйований в 1904.р. Гюнтером Бурштин. Цікаво, що ні один із цих возів не став предметом зацікавлення німецьких, чи австрійських військовиків. Так прийшло до того, що перша світова війна почалась без панцирної зброї.

Після закінчення "рухомої війни" та після стабілізації фронтів, що у висліді принесли вирівняння сил, а німецькі, класично-взірцеві офензиви, не приносили вирішення, Антанта почала шукати за новими бойовими засобами. Англійські та французькі військові круги почали думати, як би то важкий кулемет - тодішню головну оборонну зброю, примістити в наступі, та рівночасно самим забезпечитися проти такої ж самої ворожої зброї. У висліді цих міркувань за проектами англійського полковника Свінтон /жовтень 1914 р./ повстав перший англійський панцирний віз --- "Марк I." в 1916.р. Його випущено скількістю 150 одиниць. "Марк I" був частинно озброєний двома гарматками і трьома кулеметами, частинно виключно кулеметами. Панцирі ці - числом 92, вжито перший раз 15.IX.1916.р. в бою над Соммою. Успішність цієї акції спонукала англійців замовити ще 1 000 нових панцирів.

Незалежно від англійців, тех і французи пошали на ідею будови опанциреного, рухомого кулемета, або гармати. Перший французький панцир це середньо-важкий "Інайдер" і важкий "Сан Чемонд".

В марті 1917.р. випустив Рено нову серію легких панцирів, що виправдали себе у практичному застосуванні. Вже в осені 1917.р. англійці розпоряджались 378 бойовими панцирами, типу "Марк 4", та 92. панцирними доставними возами. Новий тип англійського панцира важив 28 тон і їхав з швидкістю 6 км. / год.

Цих 378 панцирів увели англійці у бій під Камбре 20.II.1917р. Масова та несподівана атака спричинили прорив у німецькій війні. Прорив цей, хоч тактично не використаний, виклав пробойову силу масової атаки панцирних возів.

З німецького боку, з кінцем 1917.р., збудований подібний - англійському "Марк 4." - панцир "А 7 У", що його введено в бій 21. марта 1918.р. біля Ст.Кентен. Введено два відділи, по п'ять важких панцирів кожний. Поява німецьких панцирів застала Англію і Францію підвищити продукцію бойових возів, тим більше, що новий німецький панцир перевищав якісно англійський та французький. Він посувався з швидкістю 12. км. - на год. Його опанцирення було 15-30 мм., залюга - 18 воєків, а озброєння одна - 57 мм. гарматка і 6 кулеметів. Віз цей був доказом, що тепер вже і в Німеччині зрозуміли вагу панцирної зброї.

Продукція панцирів підносилася. в 1919.р. Англія мала збільшити скількість панцирів з 2 000 на 7 000, Франція з 2 655 на 8-10 тис., Німеччина з 45 на 800 /!/.

До самого кінця війни вводили англійці та французи в бої - масово панцирі. Це якраз і вплинуло на німецькі невдачі в 1917 - 1918.рр. По 1917.р. розвиток панцирної зброї ішов скорим тем - пом вперед. Підвищено скорість панцирів з 15 - на 45 км. /год., а засяг іади з 25 на 180 - 400 км. Збільшилася також товщина о - панцирення.

Засадиною розвинулися три головні типи панцирів: л е г к і - вагою 2 - 9 тон із залогом 2-ох до 3-ох вояків, озброєні мало - калібровою гарматкою; л е г к о - с е р е д н і до 18 тон, та в а ж к о - с е р е д н і до 30 тон. Оба останні типи мають - звичайно залогом числом 4-ох до 6-ох вояків та є озброєні в се - реднього калібру гармату і більшу кількість кулеметів. Деякі - держави робили експерименти з дуже важкими панцирами. Напр. Фран - ція побудувала панцир " З Ц 4 " - вагою 74 тон. Важкі панцири - показалися малопрактичними своєю неворотністю, та великим зу - життям горючого /малий засяг ізди/.

В часе поміж першою і другою світовою війною, Німеччина при - святити тій ділянці зброєння дуже велику увагу, маючи гіркий др - свід з першої світової війни. Уже в протипольську кампанію впро - ваджує Німеччина кілька типів панцирів, що їх було відомо під - шифрами I, II, III, IV, V /Тигр/ і VI /Пантера/. Останньо випу - стили дуже добрий модель: "Королівський Тигр" / Тигр II/. Є відо - мості, що в кінцевій фазі цієї війни конструювали німці дуже важ - кий танк "Слон" /Елефант/, який мав бути "рухомою твердиною" не до поборення.

Англія і Америка випустили теж кілька добрих типів. Напр. " Черчіль " чи "Шерман", які слід зарахувати до найкращих в світі.

Росія, що в першій світовій війні не вживала панцирів, пі - сля закінчення громадянської війни звернула свою увагу на зако - донну панцирну зброю. СССР закупив найкращі заграничні моделі і їх перебудував. Найбільш у них поширеним типом панцира є знаний Т-34, який у своїй новій формі "Т-34 - 85 " наразі остався безкн - куренційним. Крім цього Стандартного типу випустили Совети ще багато інших моделей, як "КВІ" , - "КВ II", штурмова гармата - "Т - 34", СУ 122", "СУ 152" та "Йосиф Сталін", який своєю будо - вою нагадує німецького "Королівського Тигра".

Новочасний розвиток панцирів створив із панцирних з'єднань самостійну головну зброю і довів до цього, що вони сповняли у модерній війні роль історичної кавалерії, та в великій мірі ви - рішили не одні бої останньої війни.-

- - - o o o o - - -

Через революційно-визвольну боротьбу і підготову визволь - ної революції в СССР - до - української Держави!

Ю. Земляк.

МАТИ - УКРАЇНА.

"...дня 18.XI.1944.р.
згинув смертю героя друг
Ведмідь..."
/Із кривого звіту./

Він сам згносився, бо ці пламенні вогні, що горіли в його очах, веліли йому забути про материні сльози.

- Ах, мамо, хіба ви не бачите, як мати плачуть, гуняють та розорюють наші межі?! Я мушу там ... - він указав правою рукою, де росли крилаті дуби, - наче швидконогой олень - володар борів, побіг на стійку, що була йому твердинею. А вона, мати - Текля впала на поріг хати та без пам'яті лежала, аж поки добрі бусиди піднесли її з твердої долівки та в кімнату завели.

Якось чорна верета лягла на Теклин мозок, й вона півжива ходила відтоді по своїй оборі.

- Серце мені ятрить і мої ноги колоди.

Ця чорна прислона роз'яснювалася деколи й тоді мати-Текля всміхалася та мовила: - Він, Андрійко, прийде додому, і цей білий калач я принесу йому з комори. Іджд, мале моє дитя, бо ти збіджений, з далекої, з далекої подорожі вернувся. - Текля птахом - пилувальницею метнулася знову до своєї праці, та лікувала працею своє горе й сирітство. Потім золотом черчали пшеничні колоски та черленю, наче від гарячої крові, маковими пелюстками багрилися м'які шовки хлібної рилли. Сонце ще сфяло над заходом - і тоді побратими повели його матір на цю межу, щоб вона своїми теплими пальцями назавжди закрила його соколині очі. Стояла німа, текли сльози по обличчі, вони канули в душу і заживали її. Сльози за першим сином.

- А другий син Теклі теж поклав свою буйну голову за Україну...

З блаваду цвітів сплели молоді дівчата вінок; ці дівчата, що вчора сфяли на перелазях і ловили пламенне сонце, що луною горіло й сміялося на бронзових лицах тих велетнів-лицарів.

Текля стояла наче біла мармурова статуя на зеленій межі, та до неба випрямила свої білі руки.

- Побіжу, полечу, в люту вовчину переодягну себе та кричати буду страчним криком: - Зась вам до моїх дітей! Для себе самої я їх виховала! А яка вона враща друга матір має більше право до них?!

Але руки самі опали додолу - і взяла мати голову Микити на свої коліна і сльозами прошивала з висового чола кров, що плинула струмочком.

- Цить, хлоп'я моє, цить. - Друглі сльози коралями падали на Микитині чело. - Ти добре зробив, що більше її кохав, як мене, рідну матір. Вона наша найкраща княжна - вона, Україна.

В домовину понесли, китайкою оповите тіло Миколи - воєнка-героя, а коли священик востаннє прощав Теклиного сина, не видержала Текля і знову бунтом спалахнуло її серце. Вона на вколпках стояла біля домовини й широкими раменами держала в обіймах тверде, чорне сховище, що заздро ховало в собі молоде серце її сина, борця за волю.

- Не дам, не пушу його від себе! - Вона ридала та білим своїм чолом біла об домовину. І мене в сирі землю засипайте. Разом з моїм горем і з моєю жалобою. Легше нам у двох буде в цій домовині. Боже,

Боже, де Ти?

Сяв третій син біля своєї матери та начеб смертельно пострілену птаку піддержував її своїми юнацькими руками.

- Якоби і ти мені пішов, - мати з болісним докором дивилась синові в очі, - тоді я тебе вже сама згладжу з того світа. Не буде мені, ані тобі більше спокою.

- Мамо, мені немає такого життя, хотів Олекса випередити свою матір, аже вона нігтями в'їлася в його рамя: - Не підеш мені нігде від хати! - а далі вона боялася докінчувати своїх думок.

А цього третього Текліного сина Ведмедем переназвали його побратими - і не було живої душі в Україні, що не знала б про нього. - Що таке страх? - Це було невідоме жвакові. І хоч він довго таїв і не хотів свідомо раними зболілого серця матери, то його думи та вчинки були завжди там, де найгіршіша та найбільша була потреба. - За долю братів!

Був потім погідний день, - та поховою лежав білий сніжок на морозі скованій землі, і не було вже ані одного звона на звиниці, бо нат і це добро загарбав.

І саме цього дня в селі Грань, Добровицького району мали відбутися похорони воєнка-героя, що смертю хоробрих впав на полі слави.

- Поїхали по його матір - стояли жінки та плакали, бо всі знали та на собі засвідчили горе матери ого серця.

Вона йшла достойна, наче вестільна бояриня, сиві пасма волосся срібною короною скоплювали її голову; вона на колінах стала перед величю смерті свого третього сина та не плакала, ані не ридала.

Хвилину вона шко молилася, а потім піднесла своє чоло, підійшла блище до ложа, де в цвітах лежав її син, та брала в свої руки голсу свого сина та цілувала його чоло, очі, лице - і мовила:

- Дякую тобі великий мужу, за твій розум, за твої чини, за твоє бажання служити рідній землі. Дякую тобі, що ти за неї життя своє віддав.

Вона брала білі синові руки в свої обійми та далі дякувала:

- Спасибі тобі сину за силу твоїх рук, що ти в них держав кріс і завзято сяв смерть між тих, що нас розпинають. Сторицею дякую тобі за честь, що ти не скорився катом і не пішов на їх наругу.

Мати - Текля не видержала і гірким плачем припала до сирій землі і крізь сльози лебеділа: - Ти сину праведний, йди перед престіл Всевишнього та благай його, щоб твоя жертва була останньою за волю України.

А ці материні сльози самоцвітами капали на могилу третього її сина ...

- Вона, свята мати. - З уст до уст шепотом передавали собі люди, що громадою прийшли востаннє працати повстанця-героя Олексу Ведмеда. -

.....

Стрий Вовк.

СОМОДЖЕ ВИНО І ФІЛІА

Мій маленький син вчиться говорити майже перші слова. Він починає здобувати світ. Світ малевський, дитячий світ. А моя дружина, кожного вечора кладе дитину до сну, проводить слова молитви. Маленької дитячої молитви. Вона говорить:

- Ну, кажи синому, кажи це таке: "... і дай Бозю і стія України". І маленькі усточки мого сина лебедять зовсім щось невиразно, що кінчається виразним: "па Бозю". І я кожного вечора слухаю цих найперших лекцій патріотизму мого сина. Мені це байдує, а часом смішно. І я стараюсь уявити собі що дитячу "бозю", що має дати щастя теж і Україні. І я думаю, що добре було б, якби нарешті так сталося. Щоб мій син не мусів просити щастя для України, щоб у своїх маленьких молитвах міг подякувати за те щастя, що його Бог дав Україні. Мій син - емігрант, маленький, тільки дворічний, але емігрант - він молиться за Україну, цю Україну, яку він ніколи не бачив, що про неї він нічого й не знає. Не знає, що України зовсім нема. І не знає, що Україна є, і то така велика і могутня, як смерть. Така блискуча, як сонце, що його він кожного ранку зустрічає з вікон свого барану в таборі. Він не знає, що коаний з нас взяв найцінніший шматок України і, заховавши його глибоко в серце, поніс у далекий світ. А я, його батько, взяв два шматки: для нього і для себе. А його мати теж два взяла: для нього і для себе.

І він не знає про це, що були теж два такі, котрі взяли свою Україну зі собою і хотіли її перенести крізь вогонь і воду; крізь гори і ліси, але загинули. Кулеметна куля вбила їх обох. Падаючи, вони передали її своїм товаришам. А ті знову передали її іншим... І вони несли її і несуть далі і далі - аж до тієї границі, поза якою вже є щастя. І мій малий син не знає про те, що цей перший, котрий впав у лютому 1945. р. р., називався Йосиф Позичанюк. Молодий, талановитий, запальчивий. В бою завжди держав в лівій руці відбезпечену гранату... для себе і для України, а в наплечнику носив словник Грінченка, перо й чорнило. Для себе і України. А другий називався.... Мі, Мі... Він мав уже інше ім'я і прізвище... Емір-Кора. По просту, два значки для переклички. Треба ж якомсь людину кликати. Він згинув у Великодні Свята. В Обливаний Понеділок більшовики облили його струєм кулеметних куль.

Позичанюк, б. комсомолец, письменник і журналіст, втіс між більшовиками. Безвартісним зором глядів навколо себе - і раптом, несподівано, побачив на землі серед пилу і болота свою Україну - і оп'янів. Його очі загорілися. Серце стиснулося невимовним жалем. Підніс її якнайвище, обмив її якнайкраще промінням свого сонця в грудях - як тільки вмів і міг. З того часу рвало його проти ворожих куль. Залишив усе і пішов. Пішов у ліс і здобув для себе фішку - молоду і прекрасну. З нею подружився і був її вірний аж до останнього моменту.

Сірий день - хіба на Поліссі можуть бути інші, як тільки сірі дні?, щойно благослови́ся, як Позичанюк та ^{його} командир Мірко ще спали. Спали, були втомлені. Це вільно кожному. А цього може і не треба. Бо коли людина стомлена і хоче спати, тоді не панує над своєю волею. В лісі, чи на болоті, чи на березі Прип'яті, все одно де, так солодко спиться. Спали теж їхні товариші. Але спали чужо. Хто в лісі живе, живе, як звір. І спить, як звір. Чужо. Кожний шелест будить. Десь здалека тріснула галузка, а може - це постріл з автомата? Всі станули на ноги - і ніхто нікого не питає, що сталося. Всі раптом і рівночасно зрозуміли, що вони в пастці. Це відчувалось у повітр'ї. Таке вже підсоння лісу. Треба було кльце перервати і вийти з нього. Негайно, зараз, вже, бо ... бо смерть більшовицьких автоматів голодним вовком завис над їхніми головами. Всі глянули на командира Мірка. Глянули, чекаючи наказу - готові. І в цю мить побачили в його очах не то жах, не то глупість, - якість зм'яковіння. Він не був здатний на те, щоб командувати і вивести свій відділ з оточення. Це всім було ясне. А кльце затіснялось. Щораз то більше і більше. Не зважаючи на приязність командира відділу, молодий, мовчазний Сова, ^{чи} був командиром іншої групи, але разом з ними передирався з Волині на Полісся, станув біля нього і почав трохи хрипким, однак твердим голосом давати накази. Потім повернувся круто, щоб їм першим. Та в цю ж мить його плече торкнулося легко об плече когось, хто станув біля нього. Командир здивовано поглянув на цю людину. Біля нього стояв Позичанюк. В нього був автомат, а в лівій руці відбезпечена граната - для себе, як і в командира. Пістоля і граната.

- Разом - шепнув Позичанюк - і пішли.

Тільки такі два могли іти попереду і вести людей. Плече, об плече. Куля біля кулі. Сіяли смерть коло смерті. Коли передилися, командир мовчав, як завжди, а Позичанюк мав у руках фінку. Та воєнні трофеї слід віддавати. Такий тут закон. Але командир каже:

- Ця фінка твоя.

Вони поїснули друг другу руку і стали приятелями назавжди. Назавжди, тобто до смерті одного, або другого.

Скрізь по лісах знали, що Позичанюк здобув друга - і фінку. Знали, що крім словника, чорнила і пера він ще стереже свою молоду дружину - фінку.

Жив, борюся, мріяв, думав і писав - і згинув. Раптом несподівано в лютому 1945. р. в лісі біля Бібрки. Большевицький кінний отряд наскочив на них несподівано. Кілька кулеметних стрічок - і Позичанюк на великій, білій карті снігу, чорнилом своєї крові вписав свою останню поему. Поему життя і смерті молодого хлопця, що свою Україну носив у серці.

Я б хотів написати туди

А його невідомий приятель Емір-Кора жив. Жив інакше і переміг, і вийшов ціло з цієї історії. Але ж бо так не було. Він жив так само, і так само загинув...

Цвинтар обведений муром, а трупарня стояла пуста. Однак на катафальковим столі можна так само добре поставити страву і горілку, як в ресторані. І в трупарні буде так само безпечно і затишно. Тимбільше, що довкола розставлено вартових і кулемети. А в селі б'ють дзвони "Христос Воскрес". Товариші зброї зійшлися і деляться свяченим яйцем. П'ють чарку. Співають і розказують про те, що ...

"...в Італії мої останні передвоєнні свята я так чудово провів... Приїхала моя сестра - і була ще одна сеньоріна. І в трое ми поїхали - розповідає Кора - з Риму в Неаполь. Білий яхт, синє море, червоне кохання, солодке вино, свінг і брідж..."

І всі це бачать. Сидячи в трупарні, біля катафалку, заставленого стравою і горілкою. На цвинтарі, маленьким селі бачать чудову сеньоріну, що мабуть дуже любила Еміра. Бачать чудовий Неаполь, Везувій, голубе море, яхти і срібні мери. Одягнуті чудово сирені фраки танцюють свінга. Тиснуть до грудей, так легенько сеньорін, що шепчуть їм: - о міо каро ... - і примикають довгі чорні вії. Емір-Кора оповідає, товариші слухають. Не чути за ним станули духи їх усіх, що тут у цім цвинтарнім готелі спали дуже коротко. Духи слухають. Слухають Еміра і інших, що оповідають про ті часи, коли в лісах був тільки птах і звір, коли люди сміялись і нудьгували, - і Емірали звичайно, просто - і нецікаво. І слухають про бійців УНА, про Хорошуна, командира Еміра, який їздив майже по цілому світі і знав багато чужих мов, і був сином багатих батьків, а тепер є бійцем-повстанцем.

А в Обливаний Понеділок Емір-Кора прийшов до них. Ішов в життя, а попав між духів. Ішов виконати важке доручення, але злива куль з большевицьких автоматів заірнула його в землю. А далеко в голубій Італії, на білім яхті маленька сеньоріна тужно дивиться на Везувій, і згадує і чекає. Шумить джез, звенять хрустальні чарки і солов'ятся на устах давні поцілунки і вино.

А Емір-Кора туди більше не приїде. Його вже нема, так як нема і Позичанька. Та їх Україна живе. Її несуть інші, несуть у своїх серцях, за неї моляться мій синок.. "... і дай Боже щастя Україні", за неї моляться інші такі ж малі - покищо тільки моляться...

.....

І д е й н о - м о р а л ь н а с и л а н а р о д у
є є д и н о ю н а д і й н о ю з а п о р у к о ю
т р и в к о с т и й о г о і с н у в а н н я т а
р о с т у .

.....

ВІЙНІ Й КОМАНДИРИ УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАЮЧОЇ АРМІЇ!

Від редакції: В зв'язку з замкненням німецько-більшевицької війни Головний Командир УПА видав відозву до бійців та командирів УПА, яку передруковуємо без змін.

Гітлерівська Німеччина остаточно розгромлена і розбита.

Не боятися більше українському народову ні винищення у газових камерах, ні масових розстрілів цілих десятків сіл озверілими гестапівцями. Не буде вже німець бити по лицю свободолюбного українського селянина, ні відбирати його землі, щоб повернути його в раба німецького пана. Не гнати тисяч і десятків тисяч робітників і селян у новітній ясир - в Німеччину. Не здати український інтелігент на свою чергу, коли його фізично знищать, бо він міг би в майбутньому бути під постійною загрозою для окупанта. Західний варвар не буде вже панувати на українській землі.

Великий вклад у перемогу над Німеччиною внесли й Ви, Українські Повстанці. Ви не допускали, щоб німець свobodно господарив на українській землі й повні її використовував для своїх загарбницьких цілей. Ви не дозволяли йому грабити українського села, не допускали до вивозу в Німеччину. Вама караюча рука гідно відплачувала за розстріли й палення сіл... У боротьбі з Німеччиною наша Українська Повстанча Армія з'організувалася й пройшла першу бойову школу.

Та з розвалом Німеччини вернувся й розгосподарився на Україні ще гірший окупант - Роста. Від втік поневолюючи Україну, вона не зрозуміла з неї ніколи, незалежно, чи в неї царський режим, чи "найдемократичніша в світі республіка". І саме ця "соціалістична республіка" вирішила остаточно покласти край українським самостійницьким змаганням. Скувавши весь народ у нову соціяльну систему державного капіталізму, пануюча класа створила жакливі економічні умовини, щоб перемінити ввободолюбну людину в вічно голодну тварину, що ні про що інше не вміє думати, як про їжу. Вивши культуру "по формі національну, а по змісту соціалістичну" сов. влада руками українських заляканих рабів тишин, бажанів, виненів, возняків насильно прищиплює Україні російську культуру. Для більшого обдурення українських мас створює в Україні ще й комисарьети оборони й закордонних справ, які не мають ніяких прав, хіба тільки вихвалювати Сталіна. Невиданий в історії людства терор, провокації мають остаточно перетопити в російським горнилі український народ, що має назавжди забути, що він був самостійним, і погодитися бути вічним наймитом "старшого брата" - новітній великої Росії. Для свободолюбних мас ця "найдемократичніша республіка" сибірського тайгу, Соловецькі острови, масові розстріли, палення сіл, штучні голоди та інші "новітні", "виховні" засоби.

Та український народ і генер не скапітульвав перед наступаючим ворогом. В 1943 р. Вам, Українські Повстанці, передав він зброю в руки з наїзом до останнього боронити ідею української самостійности. З неперевершеною стійкістю і героїзмом, з небаченою до цього часу вірою і запалом виконуете Ви вже більше як два роки цей наказ нації. Ні голод, ні інші недостачі, ні терор відносно Ваших родин не захитали Вашого завзяття, Вашої віри в перемогу. Це завзяття, це успішна боротьба є Вашою відповіддю на всі підступні "звернення уряду УРСР". Ви добре пам'ятаєте, що так само старалася розкласти Росія воїнів "азепа", так само "дарувала" провини українським повстанським загонам у 1920-43 рр. Всіх, що далися обманути, "нагороджено" каторжними роботами чи розстрілами, як тільки вони перестали бути потрібними Росії. Коли Ви раз вступили на шлях боротьби за сталінським режимом, то не на те, щоб перед ним капітульовати, бо з ворогом, що загрожує існуванню нації, треба боротися на життя і смерть, Я впевнений, що зброю, яку одержали Ви з рук нації, не посоромите і прийдешнім поколінням передасте своє ім'я, відкриєте безсмертною славою.

Українські Повстанці. У світі де не заіснував і тр. Революційні рухи поневолених народів та протиріччя між західними державами і ССРС зростають. Ростає в усьому світі свід мість, що несе зі собою ідея "диктатури пролетаріату", голошена з Кремля. В боротьбі проти нього Ви сьогодні не самі! Завзяті серби, хорвати ведуть бої проти московського ставленника Тіта, болгари також піднімають проти кривавого терору, принесеного "совзним" ССРС. Гори Самгорода залюднилися тими румунами, що не піддалися Росії. Надить мала Словаччина веде партизанку проти наїзника. Польські патріоти саботажами й збройною боротьбою відповідають на намагання Сталіна їх поневолиш. Ряди борців проти східного сатрапа ростуть. Це все створює сприятливі умовини для нашої дальшої боротьби і наближає момент розвалу ССРС.

Дотримати зброю в руках до тієї хвилини і стати на чолі воюючих проти Сталіна має - Ваше священне завдання. Вірю, що виконаєте його з честю і фанатизмом, як виконували всі попередні завдання, Новими методами боротьби, пристосованими до нової обстановки, дайте відповідь ворогові на його наступ.

З незламною вірою вперед, до перемоги!

Хай живе Українська Самостійна Держава!

Вічна хвала тим, що полягли в боротьбі з наїзником!

Слава Україні!

В травні 1945.р.

Тарас Чупринка
Лейт. Ком. УПА.

/Передрук з краевого видання "Повстанець" 5-6. за квітень-травень 1945.р./

В БОРОТБІ З ЗАРАБІЙЦАМИ УКРАЇНИ.

З дії УНА.

Днем 28. квітня 1945.р. відділ УНА, довідавшись від своєї розвідки, що більшовицька залога Радехова виїхала на облаву, несподіваним наскоком ударив на місто. В завзятому нічному бою, що тривав 4 години, повстанці розбили більшовиків та вивозили з табору 550 людей, що їх окупанти мали вивезти на Сибір. В тому бою один із хоробрих повстанців знищив "протицивільним кулемком" станицю НКДБ, під якої мурами згинула її залога. Побито цей районний центр Военкомату. Наступу на терму не закінчено тому, що повстанці не мали важкої зброї, а сама тюрма була побудована з тесаного каміння. Це сприяло більшовикам в обороні перед повстанцями. Під час акції в Радехові повстанці знищили 24 енкавейстів без власних втрат.

Два дні пізніше більшовики, довідавшись, що один з повстанчих підрозділів - відділ "Перемоги", який брав участь у наскоку на Радехів знаходиться в поблизу лісах, вислали туди т.зв. малу дивізію /с-коло 2000 бійців/. Окруживши їх з поблизу села більшовики сподівались легко знищувати цих повстанців. Однак повстанці орієнтувалися не в лісі, але в недалекому гаюку, що з одного боку лучився з лісом, а з інших боків межував з 40 км річиною. По безуспішному перешукуванні ворог, прямуючи до поблизу села, мусів перейти гаюк у якому заляг відділ повстанців. Здавалось, що всім повстанцям прйдеться згинуть, бо більшовицька перевага була за велика. Однак всі з надією гляділи на свого команданта, який мовчки докурював цигарку. Відкинувши недокурки він наказав: "Допускаємо ворога на 30 м. Вогонь відкривати на мій наказ." І так сталося. Коли лава більшовиків зблизилася на означену віддаль, тридцять кулеметів привітало їх вогнем. Більшовицькі командири, що йшли по заду нав бійців, підганяли їх і вони сунули вперед, закриваючи свої руками та падали, залишивши кров'ю один біля одного. Деякі з них продерлися під самі кулемети та вже хопались руками за гарячі дула. Тут вони і падали, щоб вже більш не повстати.

Завзятий бій тривав до самого присмерку. Повстанцям видавалось чинне, чому більшовики перервали свій наступ. Опісля довідались від селян, що причиною був брак муніції. Розвтавшись вночі, що більшовики всю свою увагу звернули на ліс, а річиною залишилася майже вільна, командир Перемога, після поховання товаришів зброї /37 вбитих/, висів свій відділ через відкритий терек. Ранком другого дня, більшовики, підтягнувши важку артилерійську зброю і багато муніції, відкрили вогонь на гаюк, та перешли його зі землею. Але в гаюку не було вже нікого. За інформаціями селян, що були змушені відрезати ранених та ховати погиблих - більшовики мали втрати понад 600 люда. Їх усіх поховано на місці бою, а землю, на наказ більшовиків, зрівнено, щоб не було й знаку поразки. -

ПРОПАГАНДИВНИЙ РЕЙД.

Відділи Н-того відтинка УПА на Словаччині.

/З нотатки учасника рейду/

В літі 1945.р. відділи УПАрмії робили великі пропагандивні рейди в терени Закарпаття, Мадярщини, Румунії, Словаччини, Білорусі, Литви та Естонії. Завданням цих пропагандивних рейдів було: показати світові, що УПА це ніякі банди, як говорять "наші визволителі", тільки добре організовані бойові одиниці, що борються за Українську Самостійну Державу. Крім цього, завданням цих відділів було провадити протибольшевицьку пропаганду, а також зводити бої з відділами НКВД та НКГБ.

Дня 25 липня 1945.р. перед вечором прийшов у лісі постю командир Н-того відтинку УПА-Захід, Андрієнко зі своїм штабом, військовою польовою жандармерією та охоронним відділом. На місці був уже курінний Прут з двома відділами, що їх провадили сот. Соколи та сот. Буря, й місцевий відділ "Булава", яким командував ост. "ирон. О год. 20-й відбулася відправа всіх жандармів відділів. На нараді точно обговорено рейд на Словаччину. Командир Андрієнко подав кожному відділові напрям маршу й збірні місця на випадок еventуального розбиття відділів. Тому, що до лінії Керзона було досить далеко й терен дуже загрожений, відділи мусили посуватися підвідділами, щоби пізніше на Лемківщині знову злучитися в одну цілість і прямувати до словацького кордону. По відправі відбулася збірка всіх присутніх відділів, до котрих промовив виховник Крук та командир Андрієнко. Пізніше відбулася молитва.

О год. 22.30 курінний "Прут" вирушив із своїм стрілецтвом у дорогу. Н. другий день були вже чутки, що він зліз живим на станив НКВД у П'ясокім /Старосамбірщина/, зробив засідку на НКВД-истів, що верталися з облави в селі Мшанець, звільнив арештованих та відібрав награбоване большевиками майно, яке роздав бідним селянам. Дня 28.7.1945.р. кур. Прут зробив засідку на пограничників при пер тоді через Сян, вбив майора НКГБ в. Жуковського, двох капітанів та п'ятих бійців-пограничників. Словом, куди тільки переходив, лишав по собі сліди. Большевики не знали, що робити, як стримати цю "лявину", яка їм так дається в знаки на кожному кроці.

Решта відділів разом з командиром Андрієнком, його штабом та ВПЖ вирушили в дорогу 29.7.1945.р. За три дні перейшли повіти: Самбірський, Старосамбірський та Устрицький. Дня 2-ого серпня пополудні звели бій з большевиками за селом Скородне /Устриччина/. тоді в бою згинули: сл.п. сот. "Скиба", кулеметчик з відділу "Булава". Ланич - жандармерист ВПЖ "Стрипа", стр. "Верховий" та стрілець "Смола". В цьому бою був тяжко ранений в праву ногу росій "Гонта". Цього ж самого дня перед вечором відділи перейшли Сян, посуваючися на означене місце. 8-ого серпня 1945 всі відділи злучилися знову в лісі під селом Лопинкою коло Цісни /Лемківщина/. Тут відпочали два дні й пустилися в дальший рейд по Лемківщині. Підчас цього рейду відділи звели кілька боїв з "Войском Польським", яке в тому часі перепроваджувало переселенчу акцію. Дня 22.ого серпня 1945.р. у селі Поляна Суровична, Лемківщина, відбулася чергова відправа всіх командирів відділів.

Командир Андриєнко ще раз точно обговорив рейд на Словаччину. Того самого дня ніччю відділи 4-того відтинка УПА перейшли польсько-словацький кордон. Перед вечором, дня 23. серпня 1945.р. повстанці почали входити в перше село Суже /Межляборський окрес/- на Словаччині. Першою в село в'їхала кізна розвідка числом 29 людей. За ними поволі посувалось стрілецтво. Мешканці цього села не знали, куди дітись, що робити. В їх село ввійшло якесь військо в різних уніформах, сильно озброєне, нічого їм не робить, тільки розходиться по квартирах. Село окружене, ніхто з нього не виїде, нікого не випустять і тому мешканців огорнув великий страх. Чути було слова: "Бандероце, бандити."

Стрілецтво розійшлося поміж хати, щоб дещо з'їсти й при тій нагоді поговорити з мешканцями цього села. Село майже ціле комуністичне, церкви немає, в школі вчив якийсь нацизм, молодих мужчин майже не видно, бо всі пішли до большевицької армії. Повстанці поволі почали розговорюватись з селянами, розповіли їм про себе та заспокоїли їх, що не повинні боятись.

Селяни поволі сміливішали й почали приймати нас, розговорюватись з нами. Інші мешканці цього села, що належали до СКС /Словенська Комуністична Страна/, поховалися так, що й зі сльозкою їх ніхто не знайшов би.

Коли стрілецтво питалося селян, хто вони такі та якої нації, майже кожний відповідав: "Ми руснаци, греко-католици", або: "ми чесько-словенське крайнци". А слів "Україна", "українець" вони навіть не чули. От маємо доказ, як наші сусіди зуміли за 25 літ перевиховати наших селян.

Повстанці розмовляли з селянством на різні теми. Розповідали їм про "визволителів", про наш визвольний рух, інші знов доказували їм, що вони не є жодні "руснаци", ані "чесько-словенське крайнци", тільки українці. Селянство почало поволі шораз-то більше всоюковуватись. Коло год. 19-ої частина рейдувочого відділу зібралася на шкільному подвір'ї, де відбулася спільна молитва. Коли селяни почули слава "Отче наш" ... не знали, що з ними діється. Тоді щойно побачили, що ми не жодні бандити. Молимося і просимо Бога, щоб держав нас у своїй опіці й хоронив на кожному кроці. Ця молитва відділ знов розійшовся поміж хати, щоб повечеряти. Повечерявши, повстанці залишили село й пішли в ліс трохи відпочати. Коли вже наше стрілецтво було в лісі, з села посипалися постріли з кулеметів та крісів. Це стріляли сільські комуністи, але ми не звертали на них ніякої уваги. Переспавши спокійно ніч, вранці вирушили ми в дальшу дорогу. Над вечором повстанський загін задержався під селом Велькроп /Межляборський окрес/. Це добре не стемніло, як наше братство було вже в селі. Тут знову та сама історія, що й у попередньому селі. Ми цілком не дивувалися, бо большевицька пропаганда представила нас у такому світлі, що й сам люципер сховався б перед нами. Большевицька пропаганда казала, що ми стріляємо в єдине цивільне населення, грабуємо усе те, що лише попаде нам у руки, забираємо від селян худобу - одним словом, бандити. Однак, опісля люди переконалися, хто це такі та зв. "бандерівці". Кожний із них у дбайливому військовому уніформі, добре узброєний і на кожному кроці старається не сплямити чести воєнка УПАрмії. Тут цивільне населення мало нагоду наявно побачити брехню большевицьких агітаторів. Виховник Крук промовив до мешканців села, що зібрались у шкільному будинку. Він розказав їм про ціль та завдання УПАрмії, широко розповів їм про визвольну боротьбу України та всіх поневолених большевинами народів. Його промову прийняли селяни голосними окликами: "Хай живуть бандерівці!", "Хай живе УПА!", "Хай живе демократія!". Поява рейдувочого загону в Межля-

борському окресі потрясла цілу Словаччину. Органи "Датней Наронней Безпечности" залякували столицю Словаччини Братиславу, а навіть і Прагу, кадаючи сильних військових з'єднань, щоби вони задержали цей загін і не допустили його в середину краю. Одночасно ці панове шунали собі місце до евакуації.

До мітингу стрільці розійшлися поміж хати, розмовляючи з дядьками до пізної ночі. Коло півночі наші воєнки залишили село і рушили в дальшу дорогу.

За ці два дні повстанці зробили дуже трудний марш, а це тому, щоб якнайдалше віддалитися від кордону. По півтора-годинному марші розташувалися на краю ліса, недалеко села Вареховце, окр. Строп, яке лежить на шляху Ольжа-Ганай. Стреленство нагайно почало спати, а командир відтинка зробив відправу всіх командирів відділів та підвідділів. На відправі командир Андрієнко ще раз звернув увагу, щоби вони в випадку якогонебудь наскоку з боку словацьких військових частин, не зводили ніяких боїв. Одначе коли б прийшлось зустріти нам відділи НКВД та НКГБ ми повинні вступати з ними в бій.

Минав день за днем, а повстанці щораз-то дальше посувалися в глибину Словаччини.

В Стронківському окресі відділи УПА перейшли такі села: Вареховце, Репейов, Сарада, Якушовце, Міковце, Мразовце, Пшкковце, Грабовце і Дяраловце. В кожному з цих сіл відбулися різні протибольшевицькі реферати та гутірки з селянами на різні актуальні теми. Між іншим треба згадати, що по дорозі зголошувались численні добровольці, які хотіли вступити в ряди УПА.

В селі Діяналовце /окр. Строп/ прийшов до командира Андрієнка з Краю зв'язковий з дуже важними дорученнями. Прочитавши цю штафетку, командир відтинка розділив рейдуючий відділ на три групи. Одні на Закарпаття, другі пішли на Лемківщину, треті поділись в дальший рейд по Словаччині. Цим рейдом проводив ком. сот. Мирон. Крім цього з ним були члени штабу Н-того відтинка.

дня 29-ого серпня 1945 р. відділ сот. Мирона далі посувався на південь. Цього самого дня коло півночі повстанці мали перехідний річку Ондаву.

Обійшли дозвруги село Нельча, наближаючись до ріки. Нараз посипалися постріли з кулеметів, крісів та іншої короткої автоматичної зброї. Повстанці розсмикнулися, зайняли бойові становища та чекали дальших наказів. Ракети освітили ріку й стало видно, як у день. Ком. Мирон дав наказ відступати в ліс, бо не знав, хто зробив засідку. Другого дня ми довтілися, що це були сільські комуністи, які думали, що їм удасться спинити рейдуючий відділ. На краю ліса відділ знову був обстрілюваний тими самими людьми. Спати цього вечора не довелось, треба було ввійти в ліси й сильно законспіруватися. За два дні відділ таки перейшов ріку Ондаву між селами Бзани-Бальков /Гральтовський окрес/, посуваючись у сторону ріки Топлі.

Цього вечора квартирував у лісі над селом Вавринець, Гральтовський окрес. В цьому окресі вже не було "русійців", тільки самі словаки, які ставились до нас дуже прихильно. Вони провадили нас від села до села, остерігали нас перед своїми комуністами, та помагали нам на кожному кроці. З Вавринця пішли ми на Реєнцін, перейшли ріку Топлю коло Бистрого, прямуючи в українські ліси. Коли органи без якої довідки, що повстанці вже недалеко Прешева, стягнули з Братислави й Кошиць військо й майже оточили ці ліси. По шляхах їздили танки, зв'язкові на мо-

ХАЙ ЖИВЕ ЄДНІСТЬ КРАЇ І ЕМІГРАЦІЇ !

ВСЕ НА ДОПОМОГУ КРАЇ, ЯКІЙ БОРЕТЬСЯ !

ЗА СПІЛЬНИЙ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ РЕВОЛЮЦІЙНО-ВИЗВОЛЬНИЙ ФРОНТ БОРОТЬБИ ?

-||-||-||-||-||-||-||-||-||-||-||-||-||-||-||-||-||-||-||-||-||-||-||-||-||-||-||-||-

ОСЕРЕДНЬОЮ І ОСНОВНОЮ ЦІЛЛЮ БОРОТЬБИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ Є УКРАЇНСЬКА САМОСТІЙНА СОВОРНА ДЕРЖАВА .

ЧЕРЕЗ РЕВОЛЮЦІЙНО-ВИЗВОЛЬНУ БОРОТЬБУ І ПІДГОТОВУ ВИЗВОЛЬНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ В ССРСР - ДО УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.

-||-||-||-||-||-||-||-||-||-||-||-||-||-||-||-||-||-||-||-||-||-||-||-||-||-||-||-||

Р е д а к ц і я журналу "ДО ЗБРОЇ" запрошує українських військовиків, письменників і журналістів до співпраці в нашому виданні. Надіслані матеріали будемо поміщувати на сторінках нашого органу, або видавати окремими брошурами.

